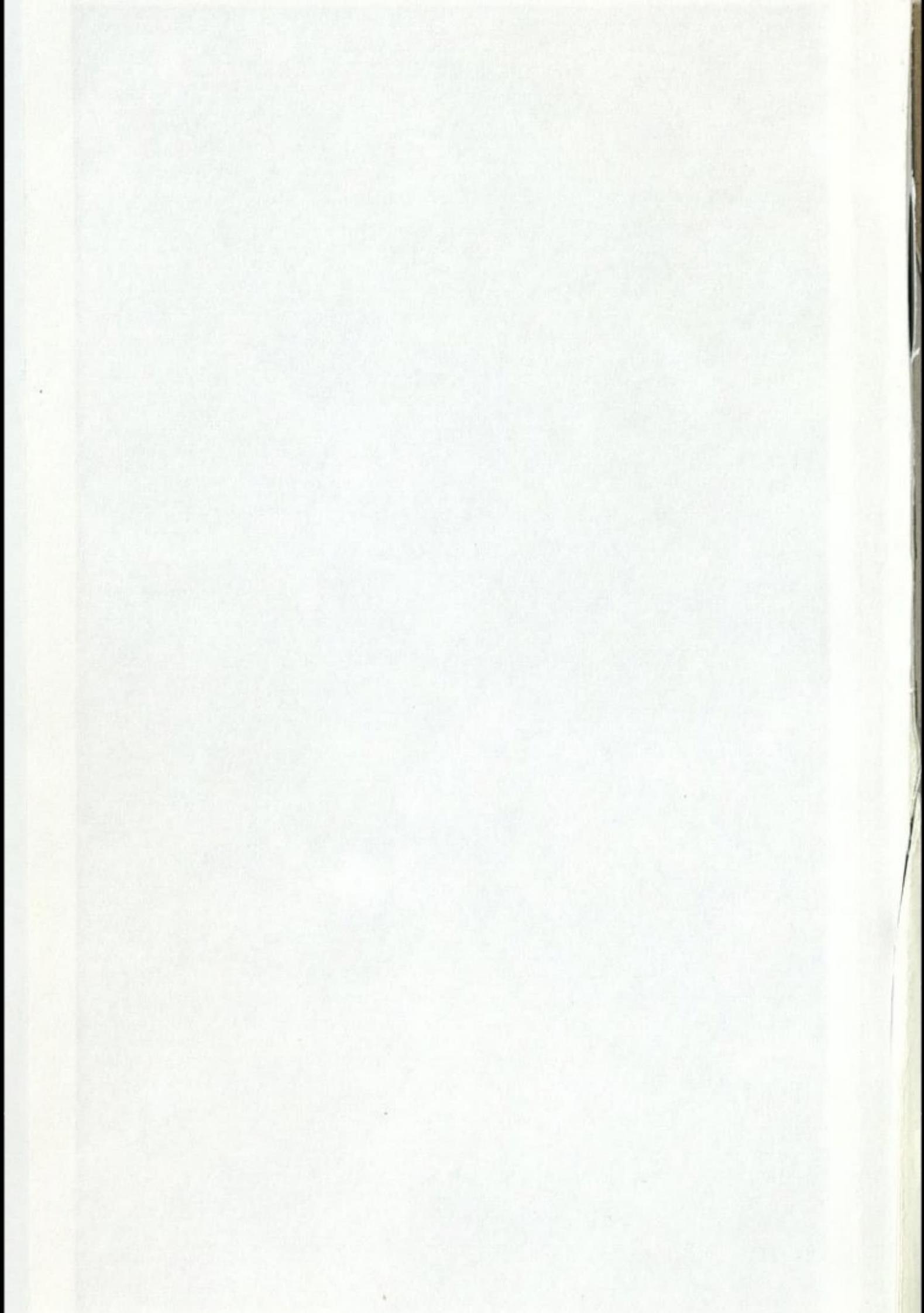

Pål Espen M. Kilstad

VERNEPLIKTS- HANDBOKA

Humoristiske bomskot
frå Forsvaret

IDENTIFIKASJON

Fødselsnr: 280569

Blodtype

A+

Navn: KILSTAD PÅL ESPEN M.
Namn: KILSTAD
Adr.: USTADOSET LEIR, BOKS 2
HELLERUDSLETTA

Avd stempel

Fotogra-
fert den: 1.6.90

Høyde: LANG Øyefarge: MATT Hår-
Høgd: Augefarge: farge: TUPE

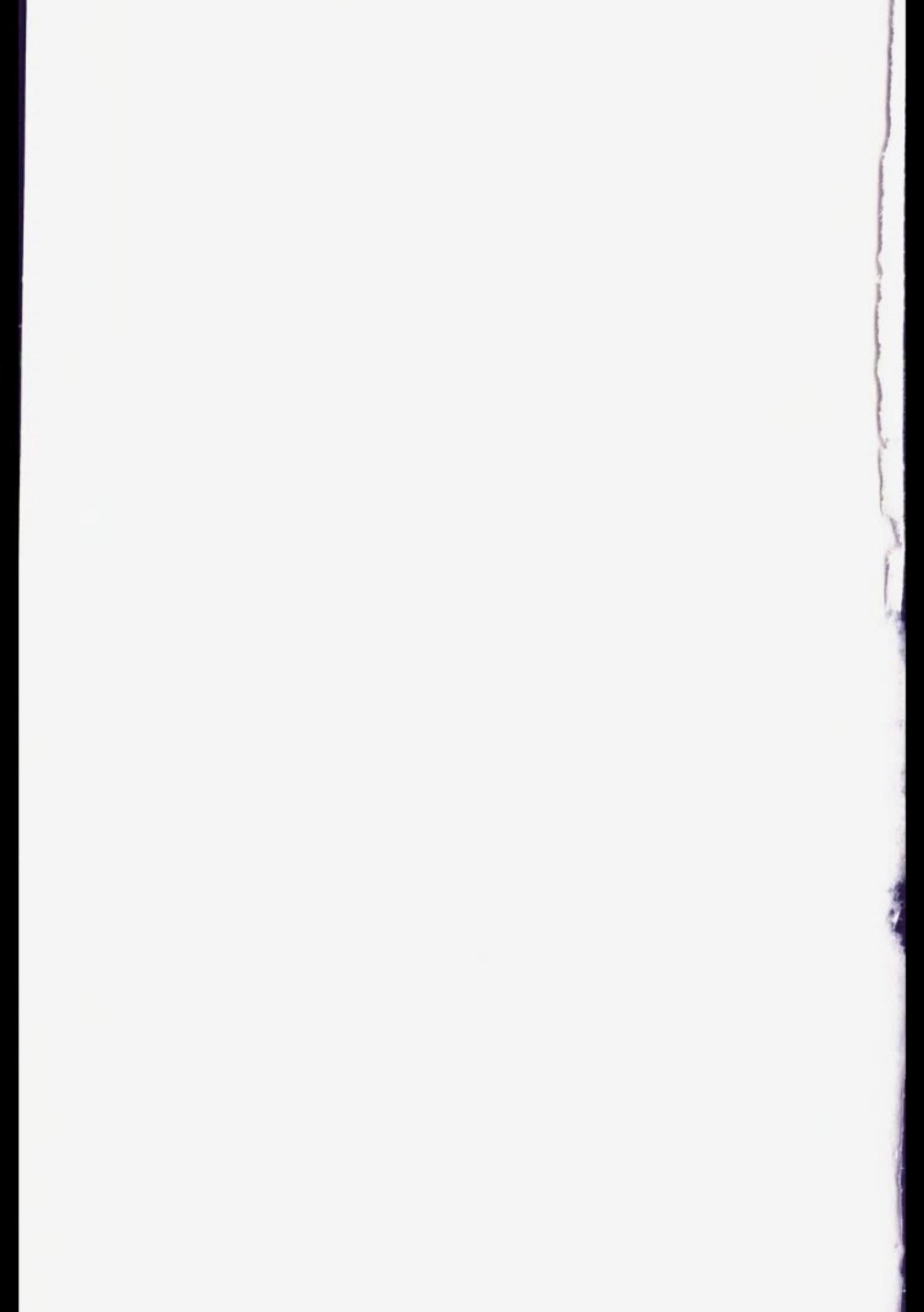
Pål E. M. Kilstad
Attestasjon
Underskrift av den vernepliktige

HAGLEMOEN den 1.6.90
Hallsten Reindenderpolser, major

Stempel og underskrift

280569

Fødselsnr: 280569
Navn: PÅL E. M. KILSTAD
Namn:

Pål Espen Kilstad

Vernepliktshandboka

Humoristiske bomskot frå Forsvaret

Illustrert av Arne Roar Lund

Det Norske Samlaget
Oslo 1999

NB Rana
Depotbiblioteket

© 1999 Det Norske Samlaget

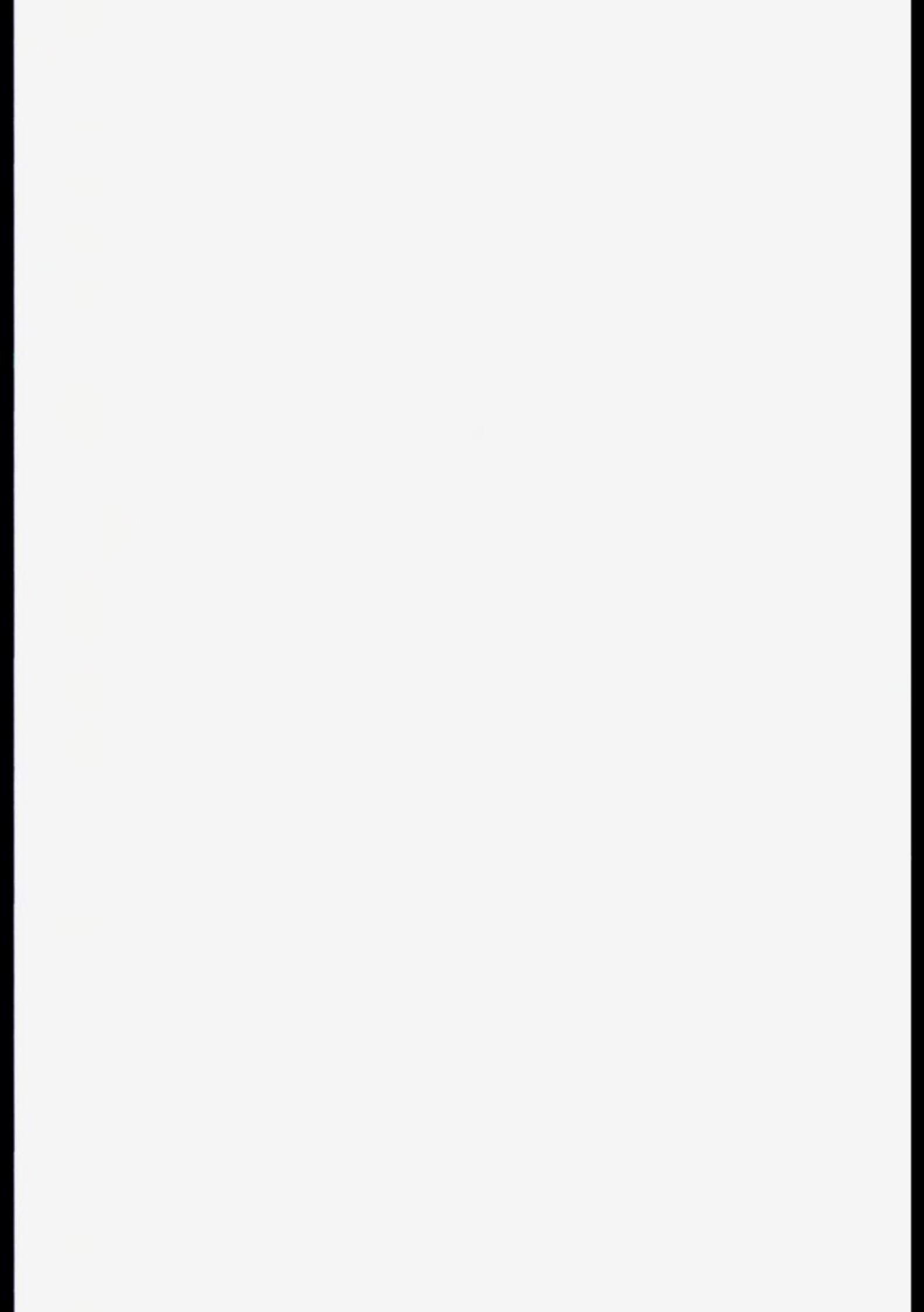
Omslag: Åsmund Lindal
Trykk: Gjøvik Trykkeri A.s

Printed in Norway

ISBN 82-521-5531-6

Innhald

Velkommen til tåkeheimen	7
Soldatsyklusen	9
Dimmetips	14
Språk og smidighet	20
Gradane	26
Befalstypar	34
Sikkerheit	41
«Dette er London»	46
Utstyret	50
Øvingar	55
Utan mat og drikke	61
Fysisk fostring	68
Smutthol	72
Sjukestova	76
Kjende militære gjennom tidene	83
Vakt	88
Erotikk	93
Velferd	98
Biblioteket	104
Stikkordsliste	108

Velkommen til tåkeheimen

Når du blir innkalla til førstegongsteneste, fortunar det seg som noko midt imellom å få brev frå lånekassa og eit brev frå Det Beste. Du opplever det som eit jordskjelv, og dei kjem med ei mengd lovnader dei ikkje held.

I Forsvaret lover dei for eksempel at du skal komme fagleg styrkt ut frå ei førstegongsteneste. Med det meiner dei at du vil kunne mykje om noko du ikkje vil vite mykje om, med andre ord ei slags omskolering. Du vil etter vekevis med måling av kasernar vite kvifor du ikkje utdanna deg til målar, men jurist, eller fotograf. Du vil òg vite mykje om kor fort eit juristkontor finn ein annan jurist, og om kor fort du går konkurs som fotograf når du er inne og målar kasernar. Men det gjer sjølv sagt ingenting sidan du alltid kan brødfø deg ved å grave skyttargraver for folk eller drive service av smøreniplar på sivile pansra beltevogner.

Du vil vite kor mange minutt og sekund dei reknar med at du vil leve viss det blir krig, og om korleis ein på best mogleg vis grep eit hol i bakken. Dette er kunnskap du ber med deg gjennom eit langt arbeidsliv, og som gjer gutar til menn. Dei som tok sivilteneste forblir gutar, men dei ber og med seg kunnskap. For eksempel om korleis ein vaskar rein ein 80-åring som nettopp fekk klyster, eller korleis ein lettast mogleg legg ein junkar i bakken utan å bli stukken av altfor mange blodige sprøyter.

Det er to grunnar til at vi har eit forsvar. Den eine er at du skal forsvare konge og fedreland. I praksis vil det seie fedreland. For på det tidspunktet du ligg i skyttargrava di har

kongen, fylkeskommunen, Røkke og Gjelsten, Oslo kinematografer, Oslo Golfklubb, styret i Montebello Borettslag, regjeringa og ei rekke andre hatt fast bustad i London i over ein månad. Eit unntak er Kystpartiets Steinar Bastesen, han vil gripe sjansen til å få skyte på nokon heilt lovleg og melde seg til teneste i Sjøforsvaret med kvalfangstbåten sin.

Den andre grunnen til at vi har eit forsvar, er å skape arbeidsplassar i distriktsnorge. Det gjer Forsvaret ved å bruke nasjonalparkar som skytefelt, vidder som øvingsområde og liknande. Når ein har skote ned den siste furua, legg ein ned avdelinga og dreg frå området. For å lage litt goodwill har befal som tenestegjer i Nord-Norge, nedfelt i kontraktane sine at dei skal kjøpe varer og tenester for eit visst beløp kvar veke for å halde oppe infrastrukturen. Kva slags varer og tenester dei kjøper, er opp til befalingsmennene sjølv.

Det fine med å tenestegjere på desse plassane er at du ikkje vil bli skoten i tilfelle krig. Sjølv ikkje om kongehuset og dei andre skulle ha kjørt feil i Sinsenkrysset og hamna i Salangen, vil fienden nærme seg dette området. Dei vil meine at det får vere straff nok.

Velkommen til tåkeheimen.

Soldatsyklusen

Under førstegongstenesta skal Forsvaret oppdra gutar til menn, dei tek med andre ord over oppdraginga der mor di slapp. Men sidan det er stor skilnad på mødrer, vil dei samstundes gå igjennom det mor di lærde deg, og supplere der det trengst, i tillegg til å lære deg nye ting. Eg vil her ta for meg dei forskjellige stadium ein soldat må igjennom for å bli mann.

Sesjon

På sesjon skal dei avgjere kvar du skal sone dommen. Der sit soldatar som såg eit høve til å ta att på nokon. Dei som er litt bråkjekke på sesjon, hamnar ofte på sentrale plassar som Maukstadmoen, Bandak eller Bardufoss, akkurat som dei som ikkje er bråkjekke. På sesjonen ser folk ut som dei gjer på første skuledagen. Dei som har tenestegjort som sesjonssoldatar, hamnar ofte som sosialkuratorar i det sivile.

Rekruttskulen

Her lærer du grunnleggjande soldatkunnskap. Rekruttskulen er som valfaga på ungdomsskulen, forskjellen er berre at du ikkje vel dei sjølv. Viss du for eksempel valde heimkunnskap på ungdomsskulen og hadde det moro med å kaste brøddeig på læraren, må du ikkje gjere liknande ting her. Gjer du det, får du nemleg ikkje NG i oppførsel, men nokre dagar i cella hos militærpolitiet. Du må òg lære å rydde rommet ditt, legge skitne klede der dei høyrer heime og smørje

maten sjølv. Sidan mor di forhåpentlegvis ikkje arbeider i Forsvaret, må du òg lære å ta igjen med dei dumme på eiga hand, sersjantar blir lett forlegne viss du kjem inn og grin fordi nokon har kalla pappa for dumme ting. Du må stå opp om morgonen og lære at våpen er farlege ting som kan ta livet av eit menneske. Dette viser dei deg ved å skyte på figurar som ser ut som menneske.

Sylperioden

Du er no send ut til ei avdeling for å byrje tenestetida di som soldat. I denne perioden skal du venje deg til livet som soldat, men du vil òg bli utsett for vervingskampanjar av ulike slag. Hærens Bygningsteneste har for eksempel alltid kampanjar. Det merkar du ved at andre soldatar ropar syl (sjå ordliste) etter deg. Hærrens sanitet er òg flinke, dei ropar blod.

Avdelingsperioden

Du har no vore inne ei stund og byrjar å føle deg erfaren. Du har no meiningsfulle dagar med å vakte at ingen passerer bommen du sit ved utan å fortelje kven dei er. Det er det elles ingen som gjer, for det er ingen som passerer. Du kan òg bli sett til seks månader med puss av kanonpiper, puss av båtsider eller polering av cockpitkuplar. Årsaka til at dette blir kalla avdelingsperioden, er at du drøymer om å ta dimmeferien på ei lukka avdeling på Reitgjerdet.

Påtroppande veteran-perioden

Du har no vore inne enda lengre og er snart veteran. Hadde du tenestegjort i det amerikanske Forsvaret, hadde du enno

ikkje avslutta rekruttskulen, men i det norske Forsvaret er du snart ein av dei gamle gutta. At du har vore inne ei stund, merkar du og ved at du gler deg til Nato-øvinga neste månad. Du har no sagt nei til å verve deg for Hærens Bygningsteneste eit par gonger allereie.

Veteranperioden

Du har no sagt ja til å verve folk til Hærens Bygningsteneste. Dagane går med til å rope syl. Når du ikkje gjer det, koser du deg på Nato-øving, gler deg over at dagane ikkje skil seg nemneverdig frå kvarandre, og at det ikkje er lys i Nord-Norge. Du kan no tenke deg eit lite småbruk, ikkje så langt frå skytefeltet på Setermoen, og du gruer deg til dimming.

Dimmeperioden

Du innser no at du har vore sjuk, men at du no er på betringas veg. Ting du tidlegare har sett på som irrasjonelle, er no heilt naturlege. Som for eksempel å smile, gle deg til å komme heim att, byrje med utdanning eller jobb, sjå att dama di, gå i klede som ikkje er grøne. Dersom du framleis har lyst på småbruk i Indre Troms, er du enno ikkje heilt frisk. Alle skokremboksane du ubevisst har samla opp dei siste månadene utan heilt å vite kvifor, den såkalla hamstersjuka, kjem no til nytte. Dei legg du ut i to lange striper slik at dimmeflyet skal sjå kvar det skal lande.

Repetisjonsøving

Dette er ei repetering mange år seinare av dei siste tre vekene i Forsvaret. Du drikk deg full, snakkar om damer, grillar

pølser,sov og hører radio. Forskjellen er at dette no skjer i telt og at du ikkje gler deg så mykje til å komme heim til dama, som i mellomtida har blitt kona di.

Dimmetips

Ingen vil eigentleg vere inne til førstegongsteneste, med mindre dei er kavaleristar. Då ser dei på militæret som livet og det sivile liv som eit helvete. Dei gjer det beste dei kan for å skape ein sivil heim så militær som i det heile mogleg. For eksempel ved å beordre vesleguten på fem opp kvar morgen for inspeksjon. Då må legoklossane vere skikkeleg pussa, og teletubbiane må ligge sirleg oppstabla med teljekantar.

Alle normale menneske ser på slikt som sjukt, og vil sjølv sagt gjere alt dei kan for å dimme, slik at dei ikkje blir som kavaleristar.

Eg vil her skissere nokre av dei gode og därlege unnskyldningane for å få dimme. Blant dei därlege er:

«Eg er pasifist»

Gløym det! Dette er blant dei mest brukte unnskyldningane, og verkar heilt imot si hensikt. Dei som bruker denne unnskyldninga, blir nemleg automatisk send til kavaleriet. Etter kort tid er forskjellen merkbar. Når dei kjem, ser dei ut som Labbetuss i islendar, etter eit par dagar minner dei om Trond Viggos Flode med kamuflasjedrakt og MP5. Desse soldatane vil etter ei tid søke jobb som grenader i same våpengrein eller søke seg til fallskjermjegerskulen.

«Eg er kristen»

Nesten like dårleg som pasifist-unnskyldninga, men denne kan faktisk fungere dersom du har pugga heile Bibelen og kan han utanåt. Dei fleste vil likevel melde pass når dei kjem til memoreringa av alle dei 144 000 israelarane som får plass i himmelen. Dei som held ut, blir feltprestar.

«Eg går konkurs»

Brukt som unnskyldning av dei med eige firma, men fungerer ikkje i praksis. Driv du med noko som har med pengar å gjere, vil dei for eksempel sette deg til eit liknande arbeid i Forsvaret. Då kan dei jo gjere nytte av det du kan. At du ikkje har nåla i veggan når du kjem ut, er ikkje så farleg. Du kan jo begynne som vakt på OBS i staden, sidan du var så heldig at du fekk vektarkurs mens du var inne. Du slepp heller ikkje unna viss du driv eit firma med låg omsetning. Då blir du sett til noko du ikkje kan.

«Eg er sinnssjuk»

Også kalla Klinger-metoden. Brukt av dei som har sett for mykje på tv-serien Mash 4077. Her må du ha ein skodespelar i deg. Då kan du for eksempel sjå fanden på veggan eller gå rundt og rope at du er Jesus. I begge tilfelle blir du send til feltpresten som sender deg vidare til psykolog. Du kan også gå naken over oppstillingsplassen om morgonen berre iført sexy undertøy og høghæla sko eller opptre som ein hund. Då blir du send til kavaleriet, og kanskje vidare til befalsskulen på Trandum. Det er også dei som kontinuerleg har sunge Rune Larsen-songar. Desse slepp ut.

Men det er store ulemper med denne metoden. Det vil du merke når du seinare skal be om eit lån eller søke jobb. Ingen vil gi lån til ein sinnssjuk hund av ein mann som ser fanden på veggen, et bestikk, liker å gå naken og rope at han er Jesus, og har vore tolv månader på Trandum i høghæla sko.

Men det finst unnskyldningar som fungerer utan at du får problem seinare. Desse er ofte like enkle som dei er geniale. Eg vil her skissere nokre av dei beste saman med gode argument for kvifor du skal få dimme:

«Eg er shiamuslim»

Du kan aldri vere i nærleiken av noko metall, det øydelegg kompassretninga di mot Mekka. Og dit må du snu deg fire gonger om dagen og be på teppet du alltid må ha med deg. Du et heller ikkje svinekjøt. Alt anna kjøt må du få høve til å slakte sjølv på muslimsk vis. Du krev å få gå med turban og kan ikkje vere med på nokon aktivitet under ramadan. Dessutan kan du krevje at troppssjefen vekker deg med bøner frå koranen kvar morgon klokka sju.

«Eg er jøde»

Då kan du ikkje blande kjøt og mjølkeprodukt sidan du er opptatt av kosher-reglar. Dei same reglane krev at bestikk som har vore i kontakt med mjølk, ikkje kan nyttast til å ete kjøt av. Dette er eit usikkerheitsmoment som ikkje kan argumenterast mot. Alt bestikk er nemleg brukt av seks tusen soldatar før deg, minst! Du må i synagogen fleire gonger i veka. I tillegg kolliderer førstegongstenesta med pilgrimsreisa di til det heilage land. Får du perm til denne, seier du at du ikkje veit

kor lenge du blir borte og sørger for å få reise og opphold dekt.

«Eg er frå Sunnmøre»

Desse slepp ofte førstegongsteneste. Forsvaret veit nemleg at ein sunnmøring vil selje unna alle møblar på kasernen før dei får sukk for seg, så dei som ved ein feil skulle komme inn, får 12–15 månader på glattcelle. Vil du bruke denne unnskyldninga, men ikkje er frå Sunnmøre, må du kline deg inn med fiskeslo den siste veka før du møter på rekruttskulen. Ved oppmøte snakkar du usamanhengande om rekenota di, jobben din på fiskemottaket og om mor di som bur einsleg på eit fyr.

«Eg er vegetarianar»

Då kan du berre ete biologisk dyrka grønsaker og samansetninga av frukt og grønsaker må vere av ein slik art at du får i deg det du treng for å fungere. Eit slikt måltid kan for eksempel bestå av fersk mais, bambusskot, brødfrukt frå Pitcairn Island, ferske kokosnøtter, bifftomatar, friske urter og cashewnøtter. For å gjere det ekstra vanskeleg kan du seie at du *må* få B10-vitamin frå ein godt moden mango. Dette er sjølvsagt berre eitt av forslaga du kan fremje, bruk fantasien.

«Eg er satanist»

Farg håret svart, lån litt svart sminke til å ha under auga og smil når du kjem inn. Då det er svært uvanleg å sjå smilande glade menneske på veg til førstegongsteneste, vil dei lure på kvifor. Då svarar du at du gler deg til all kompetansen du

kjem til å få på sprenging, miner, napalm, ammunisjon og liknande, og at du ser fram til å bruke det i praksis på nærmaste kyrkje. Ha med deg ein gettoblastar og spel frå siste plata til Dimmu Borgir, det gir ein ekstra effekt som er vanskeleg å oversjå.

«Eg er kommunist»

Vis fram kvittering for den tilsynelatande ekte støttemedlemskapen din i KGB med det same du kjem inn. Ein slik kan du skaffe deg på Internett ved å surfe deg fram til nesten kva for butikk som helst i Thailand eller Libanon. Gjer det klart at du er kommunist på din hals, og at familien har feriehus ved Svartehavet.

«Eg er nynorskbrukar»

Forlang alle kommandoar og ordrar på nynorsk. Nytt gjerne høvet til å rette på uttalen dersom rekruttbefalet prøver å gjere deg til lags. Lat som du ikkje skjøner kva dei meiner så ofte som mogleg. Nato-materiell, utstyr frå andre verdskrigen som maskin gevær, tyske landminer, nervegass og liknande er svært sjeldan utstyrt med bruksrettleiing på nynorsk, så dette fungerer.

Språk og smidighet

Ein militærleir er som eit minefelt, der du som soldat er sett midt uti. Det finst uskrivne reglar, hemmeleg språk og så mange sære menneske at du treng hjelp for å komme deg gjennom uskadd.

Eg vil her gå igjennom nokre plassar i ein militærleir som er tettare minelagd enn andre, og samstundes komme med smidige tips du kan merke deg.

Intendanturdepotet

Dette er utan tvil ei av dei merkelegaste avdelingane i leiren. Intendanturdepotet er eit lager for klede og forskjellig utstyr. Det er der du leverer skitne truser og får att reine. Int.dep., som det kallast i daglegtale, huser mange sære maktmenneske.

Har du ein gong kommentert at dei sundvaska sokkane i str. 29 var i minste laget, eller endå verre: at du ikkje treng å stå i rett for ein visekorporal, har du skaffa deg eit problem. Då blir du outa eller sett out of bones på heile depotet og sett på som bråkmakar. Det vil seie at du deretter vil få konsekvent for små klede, det mest slitne utstyret, og samstundes oppleve at dei tek to timers lunsjpause kvar gong du kjem. Faren for at du blir outa er stor, sidan intendanturfolk har sitt eige språk som berre dei kjenner. Dei endrar meininger heile tida, gjer aldri feil og føler at alle er ute etter dei. I det sivile blir det kalla psykopati.

Tips: Innta grunnstilling for alle på int.dep., inkludert soldatane som arbeider der. Det er dei svake for, akkurat som dei er for smøring. Bruk kr 18,50 på ein boks krempotpar eit par gonger i løpet av tenesta og smyg han over benken ved neste hove. Då får du nytt utstyr resten av tenesta. Har du ikkje kr 18,50 å bruke på dette: Klag aldri dersom du får noko som ikkje passar, byt innbyrdes.

Børsemakar

Børsemakaravdelinga er staden der du treffer nerdane i leiren. Børsemakaren har lang utdanning og pratar ikkje med kven som helst. Han er som regel einsleg. Det kan ha samanheng med at foredrag om kor effektiv ein M-72 er mot panservogner og spørsmål som «vil du vere med heim og sjå på patronhylsesamlinga mi» ikkje er blant dei beste sjekketrikса. Det kan òg ha samanheng med at han har blitt avvist så mange gonger at han er mesteparten av tida på børsemakarkontoret. Han har ein assistent eller to som tek seg av praktiske ting. Desse lar seg smørje, finn ut kva dei liker.

Han, geniet, sit som oftast og skrur. Av og til løfter han ei børsepip opp mot taket mens han seier «hmm» og ser bekymra ut. Då trur ferske soldatar at han tenker på eit avansert våpensystem eller noko slikt. Eigentleg er han berre lei og einsam og tenker på neste vekes V75, garden heime i Hedmark eller på elgjakta. Då kan han nemleg prøve ut heimeladd multipurpose ammunisjon på levande mål. Han meiner at våpen skal behandlast som ei kvinne, sjølv om han berre har sett dei på avstand. Han feirar ofte jula i leiren. Dersom du besøker han på julafstan, noko du ikkje skal gjere, kan du sjå ei 12,7 mm multipurpose-stilling pynta som juletre medan børsemakaren prøver å true tredje bordsetning pinne-

kjøt ned i utgangsrøret på ein M-72. Børsemakaren er overbevist om at eit våpen har sjel og at ein skal snakke med det.

Tips: Dette er staden for dei som har vore mykje med i det frivillige skyttarvesenet, HV-ungdommen eller dei som har delteke på landsskyttarstemnet. Dei er verdige. Dei vil han prøve å rekruttere dersom nerdane han har, skal dimme. Har du ikkje peiling, så sjå på dei med erfaring. Hald børsepipa i ufarleg retning, merk deg all informasjon og gjer som det blir sagt. Elles kan du få eit våpen du aldri treffer med og dermed mange lange timer på ti skot liggjande i 15 minus. Og hugs: ikkje gå til børsemakaren etter kl. 16.00. Alle som har sett ein offiser stryke kjærleg god natt med ein MG-3, mens han kviskar kjærleiksord ned i kammeret, blir merkte for livet.

Transportkontoret

Her blir all frakt av utstyr og folk ordna. Dette er ambivalensens høgborg der du kjenner att trekk både frå Bjarne og Gunnar, Riket og vaktmeisteren til Trond Viggo. Her har dei alltid beina oppå bordet, rullings i munnvikene og evna til å sove med opne auge. Det flyt av bilmagasin, kaffikoppar, tomme brusflasker og kulørte herremagasin. Det heng kalendarar med nakne kvinner i alle rom, askebeger med behaldar og plate som snurrar rundt, og lister på all ledig vegglass. Desse listene inneholder alle notat for alle køyretøy, gjennom heile veka, men dei stemmer aldri. Desse karane har, sjølv om dei er late rotekoppar, goodwill hos myndige damer i 50-åra på kjøkenet og andre Fru Drusse-karakterar. Kjem du inn og ber om transport ein stad, får du ei mine som seier «Det skarra ikke gå utover meeeg?» Alt er vanskeleg, ingenting er lett.

Kontoret blir ofte drive av ein offiser med gråstenk i håret, og han er ein draum å arbeide for. Han bryr seg lite med kva sjåførane fyller dagen med, berre køyreoppdraget blir utførde. Han tek alle telefonar og set opp alle køyrelister sjølv. Skal du bestille bil til neste veke, kan du komme innom dagen før, berre for å få beskjed om at du skulle bestilt han førre veke. Då bruker den gråstenkte eit kvarter på å fortelje deg kor vanskeleg det er å drive transportkontor, før han bråvender og seier «Men nå er ikke jeg av den vanskelige typen», og avsluttar med å spørje deg kor du har tenkt deg. Han har nesten utan unntak bilete av kongen på kontoret.

Tips: Gjer deg litt dum første gongen du tek turen innom. Då vil Transp-off'en fortone seg som sjølvaste onkel Lauritz. Han vil forklare deg alle prosedyrar i minste detalj. Då er det viktig at du verkar oppriktig interessert, nikkar og svarar når han spør om du skjøner kvifor du skal gjere slik og slik. Då føler han seg respektert, noko han ikkje har gjort sidan slutten av 50-talet. Takk han for at han tok seg tid til å gje deg innføring i rutinane, og du har hacka deg inn for godt. Dei fyrste gongene du skriv ut køyretøy, vil han halde auga med deg, og sjekke at alt er i orden når du kjem att. Sørg for at han aldri finn noko gale. Denne ekstra innsatsen i byrjinga vil raskt løne seg ved at du alltid har tilgjenge til bil, og ein onkel du kan låne pengar av.

Reisekontoret

Dette er som å komme inn på Oslo Børs. Ikkje det at dei stressar, det gjer dei nemleg ikkje, men dei børsar. Dei har noko folk vil ha, og dei veit det. Det gjer reisekontoret til rangfri sone. Dei seier «Næmmen, heisan», sjølv til generalar

med så mykje gull på skuldrene at dei stivar skjortene sine med kvistlakk berre for å kunne halde seg oppreiste. Dei reiser seg ikkje når nokon kjem inn, for alle veit kven som er sjefen.

Bli derimot ikkje freista til å prøve deg på same kjekke tone overfor generalen. For han er du nemleg berre ein uinteressant meinig, i motsetning til den meinige *bak* skranken. Han sit på gratisreisene. Dei som yppar seg, får aldri haik med militære transportar med mindre reisene er svært ubehagelege. Dei som yppar seg, får aldri lågprisbillettar, med mindre desse er med Aeroflot via Minsk og tek så lang tid at dei får to timer heime før dei må returnere. Gudfaren oppi dette er reiseoffiseren. Han er ofte frå mørretraktene og drøymer om møbelfabrikk når han får tent nok pengar til å starte opp. Du ser han sjeldan. Han sit som regel gjøymt inne på eit kontor og planlegg billige fraktruter for stresslessar til kontinentet.

Tips: Skaff deg noko å børse med. Då kan du vere heldig å få haik med militære flytransportar. NB: Hugs hørslevern. Då kan du òg få billige reiser, sjølv om du er seint ute. Kva du skal børse med, må du finne ut sjølv. Det kan vere alt frå at du ikkje ser at folk på reisekontoret har gløymt vernepliktsboka eller tek med seg sivile på rommet, til ei god plassering på neste stripeshow. Skulle du ha kontaktar i det sivile som kan skaffe gudfaren billig møbelvirke, har du gode kort på handa. Då kan du i teorien be om helikopterfrakt heim til kjærasten neste helg, og få innvilga ønsket.

Gradane

I Forsvaret har dei, som du sikkert veit, gradar. Viss du ikkje veit det, kjem du raskt til å lære deg det, likeins å vaske golv. Då kjem du også i kjempeform sidan du må springe lange turar kvar morgen klokka seks. Det må også dei som veit kva ein grad er, for dei må springe saman med deg. Dette vil gjere deg umåteleg populær. Derfor denne innføringa. I hæren ser gradssystemet slik ut:

Meinig Fredriksen

Han er berre blitt kalla inn, han liker det ikkje, men veit han må. Med mindre han er kavalerist. Då smiler han gjerne til Sersjant Fredriksen, som lærer han at han faktisk eig litt av verda saman med dei andre kavaleristane.

Visekorporal (Leiande meinig) Fredriksen

Han har ein gong smilt til Sersjant Fredriksen, som såg eit høve til å sleppe å pusse støvlane sine, og som derfor utnemnde meinig Fredriksen til Visekorporal Fredriksen. Visekorporal Fredriksen har sjølv sagt ingenting å seie, han var berre litt for ivrig i starten. Når han skjønte kva det innebar å vere visekorporal, var det sjølv sagt altfor seint. Med mindre han er kavalerist. Då eig han litt av verda saman med dei andre kavaleristane.

Korporal (Leiande meinig) Fredriksen

Han har smilt for mykje til Sersjant Fredriksen. Han vart derfor korporal. Han slepp å pusse støvlane sine. Det har han Visekorporal Fredriksen til å gjere, som naturlegvis også pusser andre støvlar, som Korporal Fredriksen har tatt betaling for å pusse. Han har likevel like lite å seie som sin undersått når det gjeld ordre frå Sersjant Fredriksen, han har berre tatt på seg meir arbeid, som eigentleg var tiltenkt ein overordna. Med mindre han er kavalerist. Då eig han litt meir enn Visekorporal Fredriksen av verda, saman med dei andre kavaleristane.

USK (UB) Korporal Fredriksen

Han tok eit såkalla utskrive sersjantkurs på nokre månader. Dette gjorde han for å få tilgjenge til befalsmessa, og for ein gong å kunne kalle seg sersjant Fredriksen. Han har gjennomgått eit silkeprogram på hjernevaskeriet. Han veit at viss det blir krig, så er det han som blir send ut i minefeltet først, men synest det er greitt. Han vurderer kanskje ein militær karriere i byrjinga, og berre då. Han er verken soldat eller ekte befal, og han veit det. Med mindre han er kavalerist. Då eig han ganske mykje av verda saman med dei andre kavaleristane. Han trur også at han er usårbar.

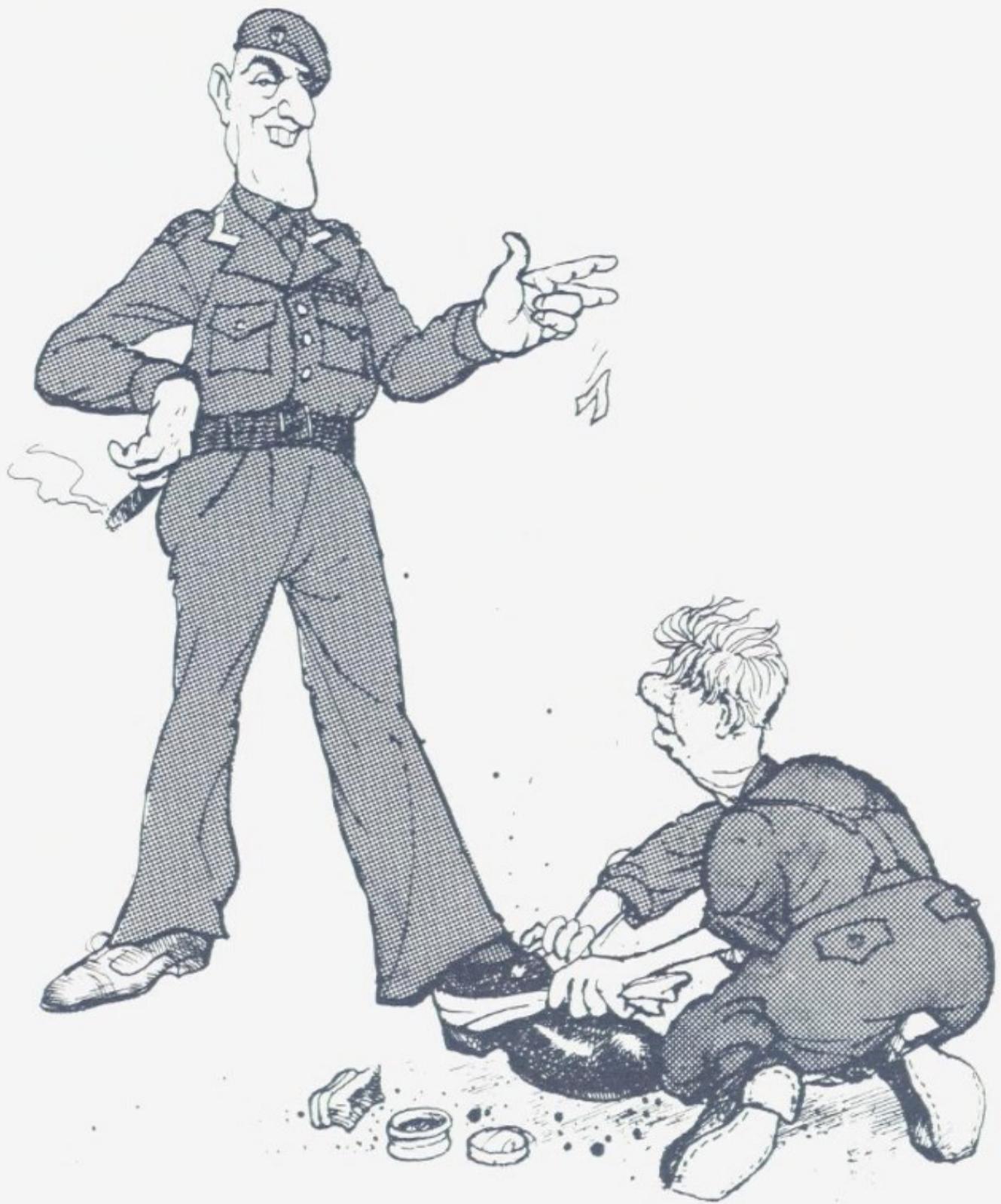
Sersjant (Kvartermeister) Fredriksen

Han trur han er den eigentlege sjefen. Han kan nemleg gjere som han vil med visekorporal og korporal samt USK Fredriksen, og alle dei som er meinige. Han er stolt av dei tre stripene sine, liker å vise dei fram, og har gjennomgått eit

skånsamt vaskeprogram på hjernevaskeriet. Han fortel knallharder ting om den gong, for nokre månader sidan, då han gjekk på befalsskulen, og om dei harde prøvene han måtte gjennom. Han elskar Nato-øvingar. Då blir han nemleg helsa på av allierte soldatar med ti års erfaring som fallskjermjeger, og det liker Sersjant Fredriksen. Han prøver å gløyme at han inst inne veit at desse soldatane inst inne veit at han er fersk, veldig fersk. Elles i året er det ingen som helsar på han, med unntak av ein og annan soldat som vil pusse sko. Med mindre han er kavalerist. Då trur han at han eig nesten heile verda. Han trur også at han er usårbar, og at han har pansra brystkasse.

Fenrik Fredriksen

Han kan vere ein som ikkje hadde noko val, ettersom han berre blei arbeidslaus viss han slutta i Forsvaret. Eller enda verre, han kan ha ambisjonar om å bli yrkesbefal. Då er han som regel troppssjef. Fenrikar får også, omsider, tilgjenge til offisersmessa. Det har han lengta etter sidan han fann ut at den beste jobben han var kvalifisert til i det sivile, var ein jobb på Burger King. I offisersmessa prøver han å snakke med dei riktige menneska for kanskje å bli Løytnant Fredriksen ein månad eller to før tida. Han visste ein gong at viss noko gjekk gale, så fekk han skulda. Men sidan han har gjenomgått eit standard vaskeprogram på hjernevaskeriet, har han gløymt dette. Med mindre han er kavalerist. Då er det han og ingen andre som eig verda. Han trur at han er usårbar, har pansra brystkasse, og kan drepe fiendar berre ved å sjå på dei.

Løytnant Fredriksen

Han trefte dei rette offiserane på befalsmessa. Han har, i motsetning til Fenrik Fredriksen som berre har ei stjerne, faktisk *to* stjerner på skuldra. Dei liker han å sitte og pusse på i stille stunder. Det er også det einaste han pussar. Støvlane har han nemleg bedt Fenrik Fredriksen om å pusse, som igjen bad Sersjant Fredriksen om å pusse dei, pluss sine eigne. Sersjant Fredriksen bad visekorporalen om å gjere det, som bad ein meinig gjere det. Han har gjennomgått kokvaskprogrammet, og veit han har ein bil som han kan bruke til å komme seg vekk med, der som det blir krig. Med mindre han er kavalerist. Då eig han heile verda, litt av månen, liker å stikke seg lett med kniven for å få arr og har då ei panservogn og komme seg vekk med der som det blir krig. Er han kavalerist, trur han også på Gud, som er Rittmeister Fredriksen, som eigentleg er Kaptein Fredriksen.

Kaptein (Kapteinløytnant) Fredriksen

Han sit gjerne som kompanisjef, noko som inneber at han har sekretær, kaffitraktar og lite å gjere. Han kom aldri inn på Krigsskulen, slik som Major Fredriksen, og blir derfor ikkje meir enn kaptein. Vart kokt litt for lenge på vaskeriet som Løytnant, og er eigentleg litt motlaus. Med mindre han er kavalerist. Då eig han verda, heile månen og litt av universet. Han er Gud, kallar seg Rittmeister, har bilet på veggen av den fyrste panservogna han eigde – den han gav eit hestenamn. Han trur at alle sigarar i heile verda, heile månen og halve universet er kalla opp etter han. Høgare enn dette treffer du ikkje kavaleristar. Dei døyr nemleg like før dei blir majorar, gjerne ved at dei prøver å stogge tog eller bilar ved å stille seg i vegen for dei.

Major (Orlogskaptein) Fredriksen

Han kom inn på krigsskulen og hugsar ikkje lenger at han vart sundkokt på hjernevaskeriet. Han har ambisjonar, som for eksempel å bli bataljonssjef ein gong eller kanskje endå betre, sjef for ein distriktskommando. Med mindre han er kavalerist, men dei er som kjent få. Dei få kavaleristar som blir majorar, var så heldige at bilen eller toget rakk å stoppe. Desse majorane trur dei er gjenfødde som Messias og at dei styrer liv og død på jorda, månen, heile universet – og på fallskjermjegerskulen, som er litt betre enn alt det andre til saman.

Oberstløytnant (Kommandørkaptein) Fredriksen

Han er sjef for ein distriktskommando eller sit som sjef for noko i Forsvarets Overkommando. Desse er så sundkokte på hjernevaskeriet at dei må kokast om att med jamne mellomrom. Det er for at dei skal hugse at dei ein gong hadde ambisjonar, og at dei ikkje treng å ta på seg skopuss for nokon. Dei har nemleg gløymt gradssystemet, trur neste hakk på rangstigen er major, og drøymer ein gong om å bli meinig. Dei har ikkje sekretær, men *medisinsk* sekretær, som steller dei og snur dei når dei får liggesår. Ingen kavalerist har nokosinne blitt oberstløytnant. Ein greidde det like før opprykk, men han døydde mens han prøvde å stansa ein Tupolev 164 under landing.

Oberst (Kommandør) Fredriksen

Han har laga så mykje problem for Forsvaret at han er send ut av landet som bataljonssjef, på ein av dei mange plassane der

dei har FN-avdelingar. Der sikrar dei freden ved å spele biljard og Risk og drikke øl. Men desse offiserane trur dei eigentleg er på Mallorca. Dei som ikkje blir sende ut av landet, blir ofte uskadeliggjorde ved at dei får ansvaret for å skilje skruar og mutrar frå kvarandre hos børsemakaren. Dei blir også sett til arbeid som å pusse patronhylser, sende bunkar med gamle dokument til ein annan oberst og liknande. Dei blir fortalte at dette er svært viktig for verdsfreden, og dei godtek det. Blir ofte torka støv av under paradar og liknande, der dei kan observerast mens dei leiter etter gamle, upussa patronhylser eller mutrar på bakken.

Brigader (Flaggkommandør) Fredriksen

Stort sett dei same som når dei var oberst, men dei har oftare problem med å skilje mutrar og skruar frå kvarandre.

General Fredriksen

Han kjem du aldri til å sjå eller høyre, med mindre du sit på sentralbordet, som i Forsvaret har det velklingande namnet vekslar. Då finst det ei teoretisk moglegheit for at du får inn ein telefon til General Fredriksen. Det kan vere TV Shop som ringer for å høyre om han skal ha Biceps-trimmaren sin eller moppen med innebygd motorvarmar og kaffitraktar. Generalar ser nemleg mykje på fjernsyn i arbeidstida. Når dei ikkje gjer det, trur dei at dei er brikker i eit Risk-spel. Dei er med andre ord berre eit namn i telefonkatalogen og ikkje heilt gode. Det veit Forsvaret òg, det er derfor du aldri ser dei ute blant folk. Eg vel derfor å ikkje kaste bort meir tid på alle generalgradane. Gå heller og sjå ein av dei mange Emanuelle-filmene på leirkinoen, eller kast deg over neste kapittel i denne boka.

PS: Grenaderar er sivile som aldri klarte befalsskulen, dei trur imidlertid at dei greidde det. Dei er like mykje befal som vektarar er politi.

Befalstypar

Forsvaret er fullt av merkelege menneske. Nokre av desse er kvinner, mange fleire er menn, og nokre er ingen av delane. Dei har alle sine sære sider som du i beste fall er klar over når du er ferdig. Nokre soldatar bruker årevise på å gruble på typar dei trefte under førstegongstenesta. Dette fenomenet blir kalla Post Dramatic Stress Disorder eller seinskadar.

For å bu deg på dette vil eg ta for meg nokre slike typar, og kva som kjenneteiknar dei.

Kvinnebefal

La meg slå det fast med ein gong, kvinner er like gode befal som menn! Det er berre så synd at mange av dei ikkje trur på det sjølv. Hadde dei trudd på det sjølv, hadde dei ikkje gjort så mykje rart for at soldatane skal sjå på dei med likestilte auge.

For å oppnå respekt kan kvinneleg befal for eksempel gå gjennom dusjen med 50 svært nakne mannfolk og rope «Så må vi sjå til å få opp farten her daaaaaaa!» Nokre kvinnelege befal liker òg å dra i gang songar frå det amerikanske Forsvaret. Dette er verk laga for menn, av menn, og med så tung seksuell undertone at nokre joggar krumbøygde.

Kvinner i Forsvaret føler òg at dei må *gjere* meir for å bli godtekne. For eksempel vil dei ofte dra pulken på 40 kilo litt lenger enn mennene, sjølv om det står ein utkvilt mann på storleik med ein låvevegg klar til å ta over. Eller dei kan melde seg frivillig til å bere ein ryggsekk som berre veg litt meir enn

NOEN SPORSMÅL
MENIG OG OLSEN...?

deira eiga kroppsvekt. Dette er nokre eksempel, du vil finne ut at det finst mange fleire.

Verd å merke seg: Alle menn veit at kvinner som oftast er heilt umoglege å forstå. Hos kvinner i Forsvaret er dette meir tydeleg enn elles.

Feminine herrebefal

Denne kategorien har mykje til felles med kvinnelege befal, men er eigentleg menn. Dei er ofte svært kjenslevare og vil gjerne ta på deg. Det kan dei fullt lovleg gjere ved å stryke deg på kinnet i ti minutt, mens dei ser deg djupt inn i auga, for så å skulde på at dei sjekkar om du har barbert deg skikkeleg. Slikt kallar ein Blue oyster bar-tendensar. Dei er òg veldig på vakt mot lommer som ikkje er knepte att, snorer som heng og sleng og andre ting som gjer at dei kan ta på deg.

Morganoppstillinga er som oftast ein rask affære i troppar med slike befal. Alle knappar er då som oftast knepte, barberinga er tett som på ei barnerumpe og alt er i sin skjønnaste orden. Til og med skopussen er perfekt kvar einaste morgen. Det er nemleg noko sjukt ved at ein mann du eigentleg skal respektera, sit på huk framfor deg og stryk kjærleg på skottuppane dine i fleire minutt. Dei som har opplevd slikt, er påpasselege med skopussen. Desse befala kan òg finne på å dra i gang stygge songar med seksuelle undertonar og rase gjennom herredusjen. Men då er det dei, ikkje soldatane, som går krumbøygde.

Omsorgsbefal

Desse er som oftast svært snille, skulle eigentleg vore noko heilt anna, og dei veit det. Men sidan far til slike befal ofte viser seg

å vere høgareståande offiserar, vart det ikkje barnevernuttandinga, men befalsskule på han. Det bestemte nemleg far, noko han framleis gjer. Dette befalet er svært omsorgsfull og vil ofte ta seg ein tur på brakka utafor arbeidstida for å sjå om soldatane har det bra. Det er for få slike befal i Forsvaret. Dette er nemleg befalet som låner deg 50 kroner viss du berre spør.

Rambobefal

Denne varianten kjem ofte frå Trøndelag. Han søkte seg til fallskjerm- og marinejegerskulen som ei impulshandling, etter at han såg den første Rambo-filmen. Han kom sjølvsagt ikkje inn på nokon av desse, men på befalsskulen for saniteten eller våpenteknisk regiment e.l. Han ser framleis på seg sjølv som ein Rambo, og dersom han klarte å komme inn på befalskulen for saniteten, så er han sanitetsjeger. Han er eigentleg svært usikker på seg sjølv, vil helst vere snill heile tida, og hatar det. Det han hatar mest, er at han ikkje har ein far som er offiser, slik som dei snille befalet. Då kunne han lagd skulda på han. Men fedrane til slike befal er sjeldan offiserar.

Han har ofte BMW av litt eldre styla årgang. Når han sit inne i den bilen, føler han seg som Richard Gere frå «En offiser og en gentleman». Han ser ikkje det alle andre ser. Nemleg at han berre er ein usikker fenrik, med ein gammal BMW, med eit ønske om å likne på Richard Gere. Den vesle likskapen som *kan* vere til stades, blir dessverre drepen ved at han spelar DDE på bilstereoen.

Snobbebefal

Desse er ofte einebarn og kjem frå ein rik familie. Har gode karakterar frå gymnaset og vart truleg best på kullet på befals-

skulen. Dei snakkar utprega fint riksmål og liker å bli oppfatta som svært kule.

Desse befala er heilt greie, dei kan det dei skal kunne. Men dei er sleipe. Desse har aldri pussa sko, det har dei hatt folk til å gjere (Sjå: Gradar). Dei har aldri lidd naud økonomisk mens dei gjekk befalsskulen, dei hadde sjølvsagt Amex-kortet til far å leike seg med.

Desse befala har også ofte BMW, men då som oftast nye modellar, som dei ikkje tek vare på. Det har dei folk til å gjere. Dei gir seg ofte på løytnantnivå, då har dei tatt krigsskulen, og går til jobb som direktør i pappas milliongesjeft. Skulle det bli krig, er desse blant dei som kan komme til å rømme, i eit av pappas jetfly med destinasjon Rio.

Tøffingen

Dette er han som kom inn på marine- eller fallskjermjeger-skulen. Han gjekk igjennom eit helvete, og det heilt frivillig. Han trur meininga med livet er å slakte høner i fjellet, for så å ete alt rått, med unntak av knoklane. Dei blir slipte skarpe i begge endar og gøynde i saumar på ryggsekker o.l. Det kan jo bli krig om eit par timer, og då er det greitt med nødstikk-våpen. For øvrig lever töffingen berre for å kunne ta att for alt han gjekk igjennom på skulen. Det inneber for deg som soldat lange fotturar utan mat, at all forflytting foregår løpande, at du blir gassa så ofte at du etter kvart liker det, og at du må ta 50 armhevingar kvar morgen. Det seier seg sjølv at desse befala ikkje lever i same verda som vi andre. Det er derfor du berre finn dei som befal på fallskjerm- og marinejegerskulen. Nokre blir òg polfararar eller skadedyr-utrydderar. Eller båe delar.

EPA-befal

Er svært ofte velsigna fri for militære fakter, sjølv om dei kan ha alle moglege slags gradar. Det er fordi dei aldri tok nokon befalsskule, dei er befall på grunn av si sivile utdanning. Vi snakkar då om legar, tannlegar, prestar, bartenderar, sjukepleiarar, veterinærar og liknande. Av kavaleristar og andre verdsmeistrar har dei fått kallenamnet EPA-befal, med klare hentydningar om at desse befala har fått graden sin billig frå ei kjend butikk-kjede. Og kva er vel sju års medisinstudium mot eit år på Trandum?

Men kavaleristar og andre verdsmeistrar skjøner ikkje at legar og bartenderar tek slike utsegner som ei heidersbevisning. Dei forstår heller ikkje kvifor det er så lang ventetid hos legen, eller kvifor bartenderen i befalsmessa alltid serverer kavaleristar o.l. til slutt. Bartenderen er blant dei viktigaste å halde seg inne med. Eit gjennomsnittsbefal konsulterer nemleg bartenderen mykje oftare enn legen.

Tightsbefal

Desse befala er blant dei verste og meiner at ein løpetur på eit par mil er det som trengst for å få deg på fote att. Desse turane er ofte lagde til eit ugudeleg tidspunkt, for eksempel klokka seks om morgonen, og varer gjerne så lenge at du ikkje rekk frukost. Slikt gir deg nemleg overskot til å møte dagen. Løpeturane blir som oftast gjennomførde med Forsvarets eigne sko og klede. Alle som har vore med på dette, veit at det noko som ikkje får deg på fote, så er det ein løpetur med slike føresetnader. Det er då du blir lagd inn, gjerne med digre gnagsår og belastningsskadar. Er du riktig heldig, får du besök på avdelinga av befalet som er oppriktig bekymra, men

som fortel at berre du blir frisk att, så skal du nok få vere med på nye løpeturar. Det er slikt som fører til at soldatar tek termometeret ut frå baken og legg det i radiatoren på veggjen, berre for å få vere sjuk nokre dagar til. At soldaten har 46 i feber, er det ingen som bryr seg om.

Krokodilleoffiserar

Dette er befalet som veit alt, er store i kjeften, men som ikkje tek råd frå andre. Dei er med andre ord store i kjeften, men har ingen øyre som krokodillar flest. Dei overprøver dei fleste avgjerder frå soldatar, men tek ikkje skulda sjølv når det går gale. Får dei råd frå høgare offiserar, snur dei på rådet, og framstiller det som sitt eige. Dersom eit slikt befal får i oppgåve å følgje soldatar til legen, er soldatane ferdig behandla når dei kjem fram. Er dei befal på sprengingsfeltet, bør du søke dekning. Desse befala blir gjerne plasserte på stader der dei ikkje kan gjere stor skade, som for eksempel på Intendanturdepotet. Det er derfor du alltid får for små sokkar, eller for lange buksar.

Sikkerheit

Forsvaret er oppteke av at du ikkje skal skade deg mens du avtener verneplikta. Dei har derfor laga ulike sikkerhetsdirektiv berre for di skuld. Svært mange av desse reglane fungerer, men nokre av dei er òg direkte livsfarlege. Dei kan vere formulerte på eit usedvanleg vanskeleg språk og er så grundige at dei kan syne seg umoglege å fylgje. Er du i därleg humør ein kveld, så få tak i eit sikkerhetsdirektiv (UD 2-1). Då kjem humøret til å endre seg radikalt. Her er nokre høgdepunkt:

«Undervannsvading med panservogn»

Av alle stader dei kan ferdast med ei panservogn, så skal dei altså køyre langs botnen av Varangerfjorden. Dette er kavalerireglar på sitt beste. For ein slektning, beltevogna, står det mellom anna:

«Når vannet stiger opp over gulvplatene, skal alt personell unntatt vognfører stige opp på toppdekket.»

Er du vognførar på ei beltevogn, skal du altså sitte kaldt og roleg mens vatnet stig. I nyare modellar er det BV stereo slik at ein kan høyre musikken frå Titanic idet ein søkk.

«Mister du kontrollen på motorsykkelen, legg den kontrollert ned mot venstre mens du roper 'Hjelp, jeg faller'.»

Er det noko som ikkje tel nemneverdig når ein går på trynet med ein motorsykkel i 120 km/t, så er det kva for ein veg ein trynar. Eg skulle gjerne likt å sjå ein demonstrasjon på korleis dette skjer kontrollert. Det er likevel påbode med hjelm og køyredress.

«Under kjøring med traktor skal motoren alltid startes fra førersetet.»

Kvar skulle ein elles starte han ?

«Under kjøring med traktor på veg skal alltid bremsene vere innkoblet.»

Kom deg fortast mogleg frå A til B, med bremsane innkopla.

«Det er forbudt å kjøre med steilende traktor som hviler på sperrebommen.»

Det er eit svært utbreitt problem at traktorane tek seg ein kvil på sperrebommen etter ei god steiling.

«Under kjøring med traktor ved overgang fra terreng til veg skal man kontrollere at alle hjul sitter fast og at beltene er hele.»

Køyr gjerne traktor i skogen med lause hjul som heng og sleng, men sorg for at dei sit fast på vegen.

«Snuoperasjon med ski og pulk i skrånende terreng: Den sikreste måten å vende om på er ved å snu skien som vender mot helningen helt rundt. Pass samtidig på å sikre

pulkens begge ender fra å begynne å skli ukontrollert. Skaff sikkert feste med staven, fra samme side som den vendte ski, ved å stikke den godt ned i snøen rett bak kne-skålen. Bøy så knærne, samtidig som du smyger skien du har mest trykk på, under pulken. Sikre så manøveren ved å stikke staven godt ned i snøen, bak kneet på den nylig snudde skien. Løft tilslutt pulkbøylen over hodet.»

Enkelt og greitt i 25 minus og tre meter laussnø.

«Under ferdsel på flyplass skal kryssing av rullebaner skje i springmarsj.»

Dei fleste vil skjöne at det ikkje er spesielt lurt å krysse ein rullebane, i alle fall ikkje i sakte gonge. Men det blir verre:

«Under ferdsel på flyplass er det forbudt å parkere på rullebaner, kjørebaner og parkeringsplasser for fly.»

I den grad du får hove til, eller skulle ha behov for, å parkere ein bil på ein rullebane: Det er altså ikkje lov!

«Under ferdsel på flyplass skal man ikke kjøre forbi fly som er i bevegelse, men holde seg i forsvarlig avstand bak det.»

Eit vanleg problem i Forsvaret er soldatar som kører forbi fly i rørsle.

«Avdelingsbadning tillates ikke på steder med synkebunn eller hvor strømmen er sterkere enn 1,5 meter pr sekund.»

Eg har alltid vore skeptisk til ein botn som søkk når eg badar, for ikkje å snakke om avdelingsbadning.

«Under bading skal det ikke være over 40 badende pr. befalingsmann.»

40 mann med krampe skal eg alltids klare, men blir det 41, då melder eg pass, gitt!

«Dersom det er stupetårn i bassenget, skal det ene være plassert på ett av stupebrettene.»

Ikkje noko for spede gutekvelpar med därleg balanse. Her må du altså plassere eit stupetårn oppå stupebrettet før du nyttar bassenget.

«Bassengets bunn skal vere mest mulig plant med svakt skrånende helning mot den dypeste delen av bassenget.»

Ja, det verkar logisk ?

«Ved bassenget skal det vere livrednings-stang med bøyle.»

Det har eg alltid sakna i Frognerbadet.

«Dette er London»

I Forsvaret er dei glad i kodar. Dette stammar frå den gong dei sende koda meldingar frå London. Kodane blir framstilte som svært hemmelege, og ei vanleg løgn er at berre nokre få innvigde får vite kva dei tyder. Det er dei som er *sikkerheitsklarerte*. Dei som har ein onkel som ein gong snakka med ein som ein gong besøkte ein som hadde besøkt Sovjetunionen, får naturlegvis ikkje klarering. Det tyder at dei ikkje kjem inn på befalsskular eller befalskurs. Dei får ikkje lese Billy, Stomperud eller andre blad som inneheld ømfintleg informasjon om det allierte Forsvaret. Dei får ikkje tilgjenge til noko som helst. Ikkje eingong kinoen blir sett på som sikker, med unntak av når dei sender gamle filmavisklipp om norske heltedådar under andre verdskrig.

Men det finst eitt unntak: Det er dei som har ein far som er offiser. Dei kjem inn på befalsskular eller befalskurs, sjølv om dei ikkje ser blinken på éin meters avstand. Dei kjem også inn om dei så skulle bruke to dagar på ein 60-meter. Dei får sjølvsagt lese Stomperud og Billy. Dei får også gå og sjå gamle filmaviser viss dei vil, men det vil dei som regel ikkje. Desse filmane sende nemleg far deira som laurdagsunderhaldning frå dei var to år gamle, så dei kan alle klippa frå før. Men klarering, det får dei. Dei får kjennskap til desse kodane som er så hemmelege at ingen lenger veit kva dei tyder, men som er så viktige at dei framleis er i bruk. Dei finst i diverse små hefte og bøker, som alle soldatar får hove til å lære seg, *dersom* dei har klarering. Desse kodane blir som regel brukte under øvingar i felten. Det er derfor dei handlar om mat eller dyr.

Under øvingar får ein nemleg lite mat, det visste dei som ein gong laga desse kodane. Dei har derfor til hensikt å minne soldatane på at dei er svoltne, og såg ein gong for eksempel slik ut:

«Mor har laga kjøtkaker»

«Bestefar er svolten»

«Farmor har kjøpt ribbe»

«Kari skal i butikken»

Men ein gong på 70-talet vart desse kodane endra. Då vart nemleg respekten for befal og offiserar lågare enn på svært lenge, og det gjekk ikkje upåakta hen. Dei vart derfor endra for å gjere det vanskelegare å forstå dei, og for at dei skulle gjere meir vondt. I dag ser dei om lag slik ut:

«Mor lagar deilige, saftige og usedvanleg gode kjøtkaker som smakar heilt nydeleg, og som ho serverer med ein gloheit, heimlaga surkål, akkurat slik du liker han, ho har jamvel yndlingsdesserten din ståande.»

«Bestefar steiker deilig dansk bacon av den sorten du sjeldan er så heldig å få tak i når du er i Hirtshals, og saman med dette steiker han ferske, nylagde egg frå frittgåande høns. Han kosar seg over lukta og gler seg til han kan legge dette på ei deilig skive av bestemors nysteikte, heimelaga brød.»

«Farmor har no steikt ribba. Ribba er sprøare enn farmor

nokon gong har klart før og den vil ho servera med ein dei-lig, feit saus, poteter og surkål og naturlegvis nyrørt tytte-bær. For det er du truleg ganske glad i.»

«Kari er no i butikken, og det er faktisk ein gourmet-butikk. Der har ho ei enorm handlevogn fylt opp av roast-beef, pizza, iskaldt øl, chips og alt det andre du ikkje får smake dei neste tolv månadene. Berre så du veit det.»

Den siste av kodane er dyrenamna. Dei blir brukte når ein tropp eller eit geværlag passerer eit punkt på kartet. Det er den offentlege versjonen. Eigentleg har desse kodane to mål. Den eine er at dei då kan seie på sambandet, som naturlegvis blir avlytta, «Eg melder kråke». Då tek dei som spelar fiendar, fram den same boka som deira fiendar fekk då dei gjekk rekruttskulen, og les at dei som no er deira fiendar, befinn seg akkurat *der* på kartet. Då kan dei vente til dei kjem og slaktar dei ned som kalkunar, slik det er planlagd på førehand. Og det blir liksom lettare å slakta dei som kalkunar, for då får dei på ein måte stilt svolten på same tid. Viss ikkje dei som melde kråke, berre tulla, og eigentleg har passert Ekorn.

Det andre målet med dyrenamna er å underbyggje at vi menneske eigentleg er dyr, og for å pirre trongen til å overleve. For dersom du hører Kråke, Spissmus, Smågris, Hoggorm, Ekorn og slikt ofte nok, vil dei fortone seg som eit måltid på Continental. Det er derfor du ikkje vil sjå så mange ekorn i øvingsfelta, og det er det som er grunnen til at dei som har vore inne lenger enn du, ofte går og et tabletta som liknar mykje på ormepillene mor di gjev pus med jamne mellomrom. Befal har bil, så dei et i messa.

Og hugs: Desse kodane har naturlegvis inga meining. Dei er berre noko som blir brukt fordi ingen lenger hugsar kvifor.

Utstyret

I Forsvaret har dei massevis av utstyr, mykje av det frå krigens dagar, noko det herskar liten tvil om når du ser det. Ein del utstyr er det same du kan sjå på dokumentarar frå Vietnamkrigen. På desse filmane ser ein for eksempel soldatar i grøne, slitne uniformer som ber på tunge radiosendarar. Uniformene er framleis like slitne i dag, og sendarane fungerer like därleg som dei gjorde i 1968. Dei har bare blitt litt tyngre med åra.

Pulk

Viss du trur dette er noko i nærleiken av sivile pulkar, tek du feil. Desse er i motsetnad til dei sivile gode og tunge, og heilt umoglege å manøvrere. Sannsynlegvis vart tyske soldatar sette til å legge blyplater i botnen på desse pulkane. Så vart pulkane tilsynelatande lagd att slik at dei skulle bli beslaglagde og seinke fienden. Ingen i Forsvaret har nokosinne stilt spørsmål ved kvifor pulkane veg 30 kilo, dei er framleis i bruk. Som regel fraktar du ei kasse med jernskrap, blaut sand e.l. oppi pulken. Det skal illudere ammunisjon.

Knappetelt

Dette er eit stykke lerret, omrent så stor som eit snytehandkle, som skal verne deg mot ver og vind. Med litt godvilje vil ein kanskje få plass til Titten Tei under ein slik duk, men det er kanskje fare for at føtene hans vil stikke utafor. Dersom alle

på laget knepper lerretstykka saman, har ein eit lagstelt som skal huse elleve mann. Det var etter nokre døgn i eit slikt telt Gustav Vigeland laga Monolitten.

Atombørsten

Dersom du mot formodning skulle overleve eit atombombeslepp, noko dei fleste ikkje har spesielt stor tru på, skal denne børsten forlenge det begredelege livet ditt. Du er så radioaktiv at skjeggstubbane dine tek inn nærradiosendingar frå Venezuela og du lyser som neonskiltet utanfor McDonald's, men du skal likevel børste vekk radioaktivt støv frå uniformen. Atombørsten er ein av dei gjenstandane i den personlege utrustinga di som blir mest pirka på. Du får han til odel og eige etter tenesta er over, men det er refsingsgrunnlag å miste han mens du er inne.

Soveposen

Det finst fleire typar, men mest vanleg er den gode, gamle typen med innerpose og ytterpose. Han har ingen glidelås, men små trepinnar som skal træast inn i nokre hemper, som det for øvrig er langt imellom. Så langt at gjennomtrekken er svært god. Dei som har tilbragt netter ute med slike soveposar, gløymer det aldri. Dei får seinskadar. Dei blir hyste-riske når dei får isbitar i colaan på Peppes, dei hører stemmer frå frysaren og lagar maskingevarstilling av sandsekker i stova. Der kan dei gøyme seg i tilfelle Hjem-is-bilen skulle dukke opp.

Bajonett

Denne knivliknande gjenstanden skal alltid vere sett inn med olje, skal aldri slipast skarp, skal ikkje brukast til å opne hermetikk eller brukast til noko praktisk. Den skal berre brukast fremst ved geværmunningen, som bajonett, ved nærmare ordre, med andre ord i tilfelle krig. Det er då du vil finne ut at han ikkje passar til AG3-geværet ditt, men berre til gamle Mausarar og US-karabinar som ikkje lenger er i bruk. Denne nyttige saka er rekna som ein særskilt viktig del av soldatutrustinga.

Natoplankar

Ski-aktige plankar som vart innkjøpte i stor skala før nokon sette ned foten. Som ski er desse heilt ubrukelege. Du har like god styring på desse som du har med ein søplesekk ned unna-rennet i Holmenkollen. Men dei brenn godt.

Feltpade

Typisk eksempel på utstyr frå Vietnamkrigen. Finst i mange versjonar, dei fleste i god armyknife-tradisjon. Dei er med andre ord samanleggbar med laust skaft, sagblad, belte-haldar, boksopnar. Som spade er dei heilt ubrukelege.

Joggesko

Joggesko er eit hyppig samtaleemne i Forsvaret. Dette heng sjølvsagt saman med at dei er så brukelege til så mykje. Viss ein legg godviljen til, kan ein bruke dei som tøflar, men berre i korte tidsrom, og helst liggjande på senga. Grunnen til at

desse skoa er så brukelege, er at dei vart designa av Forsvaret sjølv. At kjende skofabrikantar med 100 års erfaring enno ikkje hadde funne den perfekte joggeskoen, vart ikkje tillagd vekt. Dette skulle dei ordne sjølv. Resultatet vart dei dyraste og minst praktiske joggesko i klodens historie. Forsvaret har no kjøpt inn NIKE-sko som har fått gode skussmål av mellom andre Vebjørn Rodal. Kor mykje han fekk for dette, er ikkje kjent.

M6

Amerikanske lastebilar til bruk i felt. Desse bilane dreg på eit utal hjul, er robuste og er laga for militært bruk i felt og på vegen. Dei har såkalla multifuel-motorar som inneber at dei kan køyrast på alt som er flytande og brenn, så lenge det ikkje er eksplosivt. Dei kan altså gå på alt frå bensin og diesel til smelta smør og spillolje. Desse er dessverre ikkje så mykje i bruk lenger. Dei er bytte ut med svenske Scania lastebilar. Desse er stive, set seg lett fast, er spinkle og går berre på blyfri bensin. Du kan likevel framleis sjå M6'ar under øvingar i felt. Dei blir då brukte for å få Scaniaer opp på vegen att.

Øvingar

Blir det krig, kan ein bli skoten, sprengd i filler av ei mine eller vere blant dei heldige innanfor nullpunktet til ei atombombe. For at ein skal vere budd på korleis dette kjem til å bli, må ein øve. Dette skjer med jamne mellomrom heile året i Forsvaret. For at dei færreste skal skjøne kva befalet meiner, kallar dei øving for Bivuakk. Det er store skilnader på kva ein øver på i dei forskjellige våpengreinene, men det er nokre fellestrekks.

Tilvenningsøvingar

Blir ofte kalla Bivuakk 1. Dette er første øvinga ein kjem ut for som rekrutt. Her blir du tatt med ut i skogen på telttur. Det er for at dei som kjem frå større byar, skal få sjå at det finst noko anna enn asfalt og betong. Desse soldatane er som regel veldig tøffe på dagtid. Då går dei rundt og sleng frå seg nedsettande kommentarar om bønder, men dei er ikkje så tøffe om kvelden. Då blir dei svært mørkredde. Det er fordi dei ikkje høyrer bilstøy, og fordi eksoslukta er borte. Men dei roar seg dersom ein syng songar eller brøler slagord for VIF, men det er det sjølv sagt ingen fornuftige menneske som gjer. Denne øvinga blir følgd opp med Bivuakk 2 der ein lærer det same som på Bivuakk 1. Skilnaden er at ein tek vekk grillinga av pølser. I tillegg må du marsjere eit par mil, og du får mindre svevn. Du kan òg bli gassa og skoten på, men utover det er dette ein hyggeleg tur.

Distriktsvise øvingar

Dette er samanslegne øvingar for mange garnisonar og forskjellige våpengreiner. Denne øvinga er blant dei aller siste på rekruttskulen, du skal med andre ord snart til Nord-Norge. Men i staden for å sende deg heim att for å sove godt ut før slitet begynner, ser dei det som heilt nødvendig å sende deg ut i skogen for å bli gassa og skoten på. Det vil seie ei veke med marsjering eller skigåing med tungt utstyr heile tida og då helst med svært lite mat.

Dei soldatane som er i stabskompaniet i dei forskjellige leirane, får eigne oppgåver, saman med dei som går befalskular/militære høgskular. Dei skal nemleg plage livet av deg. Dei deler seg slik at det alltid er eit lag som ligg og sov inne i leiren, mens det andre er ute og skyt på deg der du ligg i skyttargropa di. Du blir altså konstant plaga av utkvilte soldatar. Etter ei lang veke kjem du inn att til leiren med posar under auga. Då står sjefen for garnisonen og skryter av kor vellukka øvinga var, og kor stolt han er over å sende slike flinke soldatar til avdelingane. Dette merkar ikkje du noko til, du sov ståande med opne auge.

Vinterøvingar

Dette er vanlegvis moro du får vere med på etter rekruttskulen, altså etter at du er komen ut i avdelinga di, men det er litt avhengig av når du kjem inn. Desse øvingane varer i minst ei veke, heiter for eksempel Øvelse Elg og innbefattar mange soldatar. Denne øvinga er lagd til den perioden på vinteren med mest snø og flest kuldegradar. Du skal forflytte deg heile tida og alltid kamuflere deg når du ligg stille. Det er bestemt på førehand om du skal døy eller ikkje. Skal du døy, har du

96 OLSEEN

ikkje lov til å forsvare deg hardnakka, då skal ein gjere eit slags kollektivt sjølvord. Det har sjefane bestemt, og det står såkalla stridsdommarar og ser på massakren.

Dette er altså ei øving der du frys og dreg med deg masse tungt utstyr. Du må flytte på deg heile tida, men etter at leiren er slått, får du ikkje røre deg unødig, då øydelegg du kamuflasjen. Når du ikkje kamuflerer deg sjølv, utstyret eller teltet, sit du vakt. I tillegg veit du kanskje at du blir drepen på torsdag.

Sommarøvingar

Desse øvingane har også rare namn som Øvelse Bever o.l. Dei blir lagde til område der det finst lite vatn, gjerne på den varmaste tida i juli eller august. Etter ein del forsøk på 70-talet med å dra pulk på barmark, innsåg dei at det var nyttelaust. Dei har derfor erstatta pulken du dreg med deg vinterstid, med ammunisjonskasser fulle av blaut sand og tunge våpen. Sanden er ofte pakka i soppelsekker slik at dei ikkje skal bli lettare undervegs. Våpna kjem du aldri til å bruke, du skal berre montere dei opp/ta dei ned att og bere dei rundt. Du har sjølvsagt ditt eige våpen, sekk og full grunnutrusting i tillegg. Du skal gå lange marsjar og melde deg på bestemte punkt på kartet, meldelinjene, og så gå vidare til neste meldepunkt. I motsetnad til vinterstid skal du her røre deg mest mogleg. I Sjø- og Luftforsvaret gjer dei det same som på vinteren, forskjellen er berre at dei ikkje frys. Det er som på vinterstid bestemt om du skal døy på torsdag.

NATO-øvingar

Dette er som regel vinterøvingar. Desse øvingane har engelske namn fordi det er soldatar frå mange Nato-land med i

øvinga. Dei har namn som Battle Griffin, Psycho Battle, Battle Battle, Beetle Battle eller Bingo Battle. Dei utanlandske soldatane som kjem, er eigentleg dyktige soldatar med årelang erfaring, men det verkar ikkje alltid slik. Å sjå slike soldatar på ski gir klare assosiasjonar til Walt Disneys «Bambi on ice». Dei kjem att år etter år med dei same køyretøya, utstyrd med sommardekk. Våpenolja frys ved tre plussgradar, og samtlege av soldatane nys og snufsar. Det dei norske soldatane lærer, er at utanlandske soldatar ikkje ser ut til å lære, i tillegg til å fryse ein gong til.

Helvetesveke

Avansert form for sadomasochisme. Dette er ei øving for soldatar som vil inn på befalsskuler i Forsvaret. Dei går då vekevis utan mat, med tung oppakning og blir med jamne mellomrom fortald kor håplause dei er. Dei blir bedne om å bere tunge steinar og tømmerstokkar, i tillegg til at dei blir angripne med jamne mellomrom. Dei som klarer å skjule at dei har blitt galne, har ein sjanse til å komme inn på befalskule og ende opp som befal.

Av ein eller annan grunn stiller Forsvaret spørsmål ved kvi-for ikkje fleire søker seg til skular i Forsvaret. Sjå «Distriktsvise øvingar» og gong det med ti.

Medevac-øving

Dette er ei øving som ein treffer på i FN-teneste og ved nokre avdelingar i Norge, som for eksempel ved Saniteten på Lahaugmoen. Dette er katastrofeøvingar der ein lærer å stikke nåler og slangar inn i kroppen på medsoldatar, bandasjere opne sår og dessutan mykje om teknikkar innan teater-

sminke. Alt saman for at ein skal redde liv. Legar i Forsvaret syr i tillegg saman neddopa grisar. Dette er dyr som skal førestelle deg, etter at du er skoten på med ulike våpen.

Utan mat og drikke

Maten i Forsvaret er, og har alltid vore, berykta. Dette kan sjølvsagt variere frå leir til leir. For akkurat som i det sivile finst det både gode og därlege restaurantar i Forsvaret. Den viktigaste forskjellen er at du på ein sivil restaurant kan be om ein ny biff viss den du fekk var for seig. Det får du ikkje i Forsvaret. Den seige biffen kan dessutan vere god å ha på det blåe auget du vil få frå kjøkensjefen etter ei klage.

Kontroll og innkjøp

Forsvaret har eit stort behov for å kontrollere kvaliteten på maten, noko som får ein del merkelege konsekvensar. Den røykte kolja du får servert, har for eksempel ei lang historie. Etter at torsken blir fanga, hamnar han på kjølelager i Nord-Norge. Etter eit par dagars salting blir fisken send med fly til Oslo, der han blir registrert og send vidare til Bergen. Der blir han kvalitetskontrollert og send tilbake til Oslo for registrering av at registreringa har funne stad. Så blir han send med trailer til Drammen der han blir røykt, pakka og send tilbake til Oslo. Der registrerer dei at røykinga og pakkinga har funne stad. Så blir han send ut til leirane i store kvanta, sidan Forsvaret sparar pengar på å kjøpe stort. Der hamnar han på fryseriet saman med resten av førre kolgeforsending. Etter eit års tid hamnar fisken på tallerkenen din.

Det same skjer med all annan fersk mat du får servert. Innkjøparane i Forsvaret sentralt får kvart år platina-bonuskort

hos flyselskapa. Dei tener nemleg bonuspoeng på alle slike forsendingar.

Frukost og lunsj

Det er opp til kjøkensjefen kva som skal serverast, og utvalet har ofte samanheng med kvar han kjem frå. Er kjøkensjefen frå Hedmark eller Trøndelag, er han som regel overtydd om at spekemat er tingen. Dette ber frukost og lunsjborda preg av. Er kjøkensjefen frå Vestlandet, er det sild og annan fisk som går igjen. Er det eit enormt utval av syltetøy, kan du vere rimeleg sikker på at det blir produsert slikt på heimpllassen til kjøkensjefen. Heilt tilfeldig har dei òg gjerne nokon i slekta som driv med nettopp dette. Varmrettar er gjerne oppvarma frå i går, og blir aldri serverte i store leirar. Ferske varmrettar blir som regel berre serverte ved spesielle høve. Då er det gjerne journalistar, politikarar eller kongelege til stades. Alle soldatar får då munnkorg.

Middag

Mat med lang haldbarheit går ofte igjen. Fisk og kjøt er behandla slik at dei held seg, som regel salta eller røykt eller begge delar. Det kan òg vere tørka. Middagsrettar i Forsvaret er ofte sinnssjukt feite. Men sunne rettar som består av fisk eller delar av dyr du helst ikkje vil ete, er òg mykje brukte. Du vil derfor oppleve at det ofte er tomt for poteter og gulrøter, mens det er rikeleg igjen av den lekre innmatgryta eller fiskemølja. Apropos gulrøter: Dei finn du i alle rettar i Forsvaret.

Nokre generelle tips: Ikkje sjeldan feilbereknar dei talet på soldatar sjølv om det har vore det same dei siste 20 åra. Er du

i ein stor leir – et kjapt. Du får nemleg berre 4 minutt og 29 sekund på deg før neste pulje skal inn i grisebingen. Fisk kjem på faste dagar. Vel du å avstå frå den lekre blodpuddingen, og investerer i ein hamburger i staden, er du truleg ikkje aleine om det. Ver tidleg ute. Ikkje bry deg om å gå innom forsvarsmessa for å sjå om dei tilfeldigvis ikkje hadde fått tak i fisk. Det får dei alltid.

Kveldsmat

Kan forekomme i mindre leirar, aldri i store. Kan òg forekomme på postar der ein er einsleg eller saman med eit par andre soldatar.

Har befalet betre mat?

Nei. Dei vil gjerne gi inntrykk av at dei har det ved å smile overberande og nekte for det. Då trur dei fleste soldatar at dei lyg, men sanninga er at dei er heilt ærlege. Maten kjem frå same kjøken, og ser likeins ut. At apartheid framleis finst, er òg tydeleg i befalsmesser. Der er det nemleg eit eige hjørne for befalsskuleelevar. Er befalsmessa full, må dei vente til eit svart bord blir ledig. Forskjellen på soldatmessa og befalsmessa er at befalet har moglegheit til ein konjakk etter maten, noko dei er flinke til å nytte seg av. NB: Gjeld ikkje befalsskuleelevar.

Kantina

Forsvarets kantiner går, ikkje utan grunn, svært godt. Det har sjølvsagt samanheng med at dei ofte er det einaste alternativet til messa. Fast food'en er imidlertid så pass dyr at du ikkje

skal ete meir enn eit par gonger før løna er brukt opp. Det er då du begynner å bli sjuk. Ei vakuumpakka lefse med smør og kanel til 20 kroner kan då fortone seg som eit måltid på Continental, viss dei serverer lever og rogn i messa og du ikkje har 20 kroner. Dei brukte du opp då det var innmatveke.

Det var nokre betraktnigar over maten i garnisonen, altså i leiren. Men du skal og ha mat når du er i felten. Dette er mat du seint vil gløyme. Eg har sjølv vore innlagd to gonger på sjukestova etter måltid i felten. Her er nokre eksempel på korleis feltmat kan fortone seg:

Tørrmåltid

Brødmat. Dei som pakkar dette, har sjølv aldri vore eit døgn i felt, og har ingen motførestellingar til å bruke papirposar. Brødet blir då som ein inntørka/blaut svamp, alt avhengig av veret. Når det gjeld pålegg, har Forsvaret satsa på eigna feltmat som kuvertboksar med kaviar og syltetøy. Dei har òg tubar med smørjeostar og flatpakka osteskiver. Alt dette er glimrande mat i 20 minusgradar. Det er då ein blir kjent med omgrep som kaviar-is.

Container-snadder

Dette er mat som kjem i digre termosar, med det appetittvekkjande namnet containerar. Dei blir frakta ut i felten med helikopter, beltevogner o.l. Det kan vere vrient å sjå kva slags mat det er, men det heng som regel ein lapp på hanken. Dette er ikkje noko gourmetmåltid, men det er varmt og trass alt betre enn ingenting.

OBS: Her kan det vere lurt å la andre forsyne seg først. Containerar er nemleg ikkje så ofte i bruk og kan derfor vere alt anna enn reine når dei blir fylte. Reaksjonen kjem då som regel like før andre bordsetning. Ein stor porsjon med ei blanding av varm kvit saus, varme poteter, grønsaker og frosne fiskebollar, med eit trykk på 50 bar, og som vil *ut*, er ei spesiell oppleving. Kjenneteikn: Offeret blir stiv i blikket og seier ikkje eit ord. Han kan enten røre seg stift av garde mot skogen, eller springe dit som ein galning. Han blir òg bleik. Berre eitt av desse symptomata er nok til at du bør velje å gå svolten.

Stridsrasjon

Dette er mat du får utlevert når du kjem inn, men som du aldri kjem til å ete, noko du skal vere glad for. Naudprovianten er gammal, veldig gammal. Høgst sannsynleg stammar han frå 1960-åra. Med andre ord er det teoretisk mogleg at du og far din har bore rundt på den same hermetikkboksen. Men det er meir i eska enn tung, uetande hermetikk. Det er òg kjeks som smakar som sponplater, supper som var harske alt i 1970 og rosiner du tek jekslane dine med. Skulle du likevel vere så svolten at du klarer å ete dette, må du ikkje gjere alvor av det. Det er refsingsgrunn. Dette er med andre ord berre ekstra vekt som du er pålagd å bere med deg.

Naudproviant

Dette er det, i motsetnad til stridsrasjonen, meininga at du skal ete. Naudprovianten inneheld frysetørka, innbydande rettar som røykt kolje med tilbehør, plukkfisk, innmatgryte, lungemos, mørje, lever og rogn, blodpølse med meir. Her til-

set du berre vatn, kokar opp under omrøring og et mens du held att auga. Det er fordi alle rettane ser like ut på papptallerkenen, men smakar forskjellig. Eit godt råd: Sjå ikkje på innhaltslista.

Hugs: All mat er god!

Fysisk fostring

Ei gruppe menneske i Forsvaret blir definert som ei avdeling. Det er fordi befat ser på soldatar som sjuke, og dei har alle sine eigne behandlingsmetodar for å få deg frisk på dei korte 12–15 månadene dei har til disposisjon. For å gjere dette brukar dei fysisk fostring. Dette kan slå ut på ulike vis:

Løpeturar

Dette er den mest brukte treningsmetoden i Forsvaret. Nokre befat (sjå befalstypar) set stor pris på ein løpetur på eit par mil kvar morgen klokka seks. Det vil seie, det ser slik ut når dei kjem ut av befalsbrakka med kamuflasjefarga tights, men ingen veit kor langt dei eigentleg spring når dei er einslege. Men sidan du er soldat og dei befat, har du å like det òg.

Desse turane er lange og ofte lagde til eit vanskeleg terreng som befalet sjølv kjenner. Då kan han eller ho løpe kjapt og elegant på dei strekka som går på flatmark eller i nedoverbakke. I oppoverbakkane *går* dei svært ofte og opptrer som ansvarleg befat. Dei får med seg heile troppen, klappar i hendene og ropar at du må få opp farten, heilt til dei er på toppen av bakken. Då set dei sjølve opp farten og spring kjapt og elegant forbi deg. Då kommenterer dei gjerne at «no slit du litt, ser eg», men at dei snart skal få deg i form.

Armhevingar

Frå gammalt av var styrketrenin i Forsvaret det same som armhevingar. Då kunne befala sette seg på ryggen til soldaten

og forlange 50 kjappe hevingar. Klarte han ikkje det, vart han trekt i løn. Slikter er ikkje lov lenger. I dag må befalet sjølv vere med og ta like mange armhevingar som soldatane, då kan det kallast fysisk fostring. Armhevingar er derfor ei svært sjeldan grein i dagens forsvar.

Fotball

Befalet vil sjølv spele spiss og har fus på å vere David Beckham. Han tek då på seg Manchester United-skjorta si, med «Beckham» skrive med store bokstavar på ryggen, og vel kven han skal ha med seg på laget. Han er òg dommar og linjemann. Eit godt råd: La han vinne, klapp uhemma når han lagar mål, også dersom du ikkje er på lag med befalet. Gjer du ikkje dette, vil du få raudt kort for ufin oppførsel, noko som inneber at du må slå følgje med tightsfantomet neste morgen på ein forfriskande tre mils løpetur. Det blir òg resultatet dersom du byrjar å le når ditt kvinnelege befat tek på seg Trondheims/Ørn-skjorta si med «Aarønes» på ryggen.

Marsjar

Brukt som forflyttingsmetode under øvingar når befalet har brukt for mykje tid på Playstation. Då har dei nemleg ikkje øvingsplanen klar. I staden for å frakte soldatane fram til øvingsstaden med lastebil i god tid, sender dei deg ut på ein marsj og kollar det trening. Desse turane legg dei gjerne til ulendt terreng. I tillegg må du bere ei kasse med våt sand på 40 kilo som skal illustrere ammunisjon, sekken til Gundersen fordi han plutseleg fekk så vondt i ryggen og er på veg tilbake med lastebilen, eller delar av ein 12,7 mm. Slik får befa-

let ein i utgangspunktet fin tur til å bli eit helvete. Tightsfantom (sjå side 68) elskar forfriskande lange turar og melder seg ofte frivillig til slike øvingar. Dei er ofte følgjebefal på tremila øg, dei blir nemleg fascinerte av å sjå sine eigne beinpiper stikke ut av fotbladet. Tremila er som ei øving, berre at ein går langs vegen. Etter gjennomførd tur får dei ein ny farga, liten tøybit til salaten sin. Hos tightsbefal ser denne ofte ut som eit fargekart frå Jotun.

Commandoløype

Ein slags hundekonkurranse (agility) for menneske. Befalet legg si ære i å få alle kvelpane sine (les: soldatane) til å gjere artige kunster. Klarer dei det, får dei små papproser med sløyfe som dei kan henge over kontorpultane sine. Då viser dei heile verda at dei kan dressur. Soldatane må då springe rundt med tung oppakning, hoppe over hinder, krype gjennom tunnelar, klatre i vegger, smyge seg under piggrådgjerde og komme seg opp att frå gjørnehøl i bakken med meir. Dette skjer ikkje nødvendigvis for å få deg i betre form, men for at du skal lære kven som er sjefen. Eit dressurkurs rett og slett.

Smutthol

Dersom du ikkje er spesielt interessert i å skrape rust og måle skipssider, grave skyttargraver eller sløve tolv månader i ein hangar, kan du finne deg eit smutthol. Dei finst nemleg. Då må du følgje med på oppslagstavler og bruke nokre minutt på ein søknad, men det løner seg. Her kjem ei liste over nokre av dei mest brukte smutthola:

Velferdsassistent

Dette er ein kremjobb. Du styrer velferdskontoret saman med dei andre assistentane. Offiseren bryr seg berre om budsjetta. Du får samstundes ein svært god børsposisjon (sjå stikkordlista). Alle vil vere ven med deg, og du har noko dei vil ha. Mens dei som aldri brydde seg med å søke, går vekevis på oppfriskande øvingar i fjellet med pulk, sit du på oppvarma kontor med kaffitraktar, kabelfjernsyn, ferske aviser, nybakte wienerbrød og ei allsidig binderssamlings.

Børsemakarassistent

Ni-til-fire-jobb som ofte går til dei med våpenerfaring. Børsemakar (sjå side 21) styrer med sitt så du får frie tøyler. Dette er likevel ikkje det beste utgangspunktet for børsing. Det er nemleg begrensa kor mange som verkeleg treng ei kasse tomhylser, nokre liter med våpenolje eller nye skulderreimer. Men du slepp lange vinterøvingar. Denne jobben krev rett nok sterk psyke. Dersom du gir AG'n din namn og stryk han

god natt før du legg deg, bør du søke deg vekk. Gjer du ikkje det, kan du ende opp som verdas lykkelegaste samlebandsmaskinist på Raufoss Ammunisjon.

Presteassistent

Dette er ein mykje betre jobb enn han høyrest ut. Arbeidsoppgåvene dine er å steike nattverdsbrød og vaflar. Men det er glissent mellom benkeradene i statskyrkja, noko som begrensar arbeidsoppgåvene. Den heilage lekam har heller ikkje større verdi i statskyrkja enn at han ligg ferdig i store mengder i kakeboksar på bakrommet. I tillegg skal du sørge for at kapellet er rydda og i orden. Resten av tida kan du gjere kva du vil, for eksempel legge hurtigvin og arrangere pokerlag.

Reiseassistent

I same klasse som velferdsassistent. Her får du mykje makt, og er du smart, kan du legge forholda til rette akkurat slik du ønskjer. Det er derfor reiseoffiserar som regel kjem frå Møre. Alle treng å reise med jamne mellomrom, noko som gir deg makt. Får du ein slik jobb, kan du ta ein prat med flyselskapa på førehand. Du bookar flest mogleg på det selskapet som gav deg den beste avtalen. Når du er ferdig, tek du ein månads ferie i Syden utan at det kostar deg ei krone.

Sjåfør

Grei jobb, men ikkje blant dei beste. Du må kanskje køyre ei bussrute eller vere ordonnans ein gong for dagen. Du kan òg bli sjåfør for ein av dei høgare offiserane. Det er mykje min-

dre slitsamt enn det høyrest ut. Dei kjem aldri ut frå kontoret, og skulle dei mot formodning gjere det, vil dei spørje om du treng transport nokon stad. Dei har nemleg gløymt grad-systemet (sjå: gradar) Dette er eit greitt utgangspunkt for børsing, det er alltid nokon som treng sjåfør.

Idrettsassistent

Er du glad i å sove eller å sjå på video, er dette eit gedigent smutthol. Sidan du er idrettsassistent, trur alle at du er ein råtass på 60-meter. At det einaste du løftar, er kaffikoppen og sigarettpakka, er det ingen som bryr seg om. Sjølv ikkje dei høgareståande offiserane som kjem innom to timar kvar dag for å løfte jern, slik dei har gjort det dei siste 15 åra. Dei kan du berre utstyre med nøkkel, så ordnar dei seg sjølve.

Administrasjonsassistent

Du er Adm-offs høgre hand. Du sit på lønningsposen. Dette gjev deg sjølvsagt store fordelar på børsen. Den brautande korporalen som sneik i barkøen på laurdag, får du sjølvsagt store problem med å finne att på lønningslistene. NB: Vit kva du søker på. Rotar du med løna, vaknar du ved Svartehavet, med identitet som russisk gast. Russaren som leier forhøret av deg, vil då vite kvifor du rømte frå ubåten din, om du har vore hos familien din i Minsk og om du ikkje er klar over straffa for desertering frå svartehavsflåten. Dette skjøner du naturlegvis ikkje noko av sidan du ikkje pratar russisk. Men det gjer du etter 15 år med straffarbeid.

Sjukestova

Har du vore uheldig og forsynt deg frå feil matcontainer på øvinga eller fått gamle joggesko frå intendanturdepotet, kan du ende opp på sjukestova med enten magesjau eller øydelagde bein. I begge tilfelle vil du bli verande der ei stund. Trass i at sjukestova ligg inne i leiren, er dette ein sivil plass, eit lite pustehol midt inne i alt det grøne.

Her kjem nokre standardutsegner for deg som ønskjer eit par dagar i senga:

«Dokter, eg trur eg har feber»

Skaff deg ein sengeplass ved vindaugelet, der finst det nemleg radiatorar. Legg termometeret der i nokre minutt, men ikkje for lenge. Ein temperatur som gjev deg eit par dagar i senga, ligg rundt 39 gradar, men la han gjerne bli høgre. Ingen på sjukestova vil stille spørsmålsteikn ved at kroppstemperaturen din er på 45 gradar.

«Dokter, eg har vondt i magen»

Ein lege er alltid var på magevonde, og kva betre er: Det er vanskeleg å avfeie dette som løgn. Stikk ein tur på biblioteket før du blir sjuk og finn fram boka «Fra Torax til Pelvis – Tusen kirurgiske inngrep som er enklere enn du tror». Dette er felt-kirurgens ABC. Der finn du ein masse artige illustrasjonar av innvolar, kvar dei ligg slik at du veit kvar det skal gjere vondt når legen klemmer, og ulike sjukdommar du kan få i dei forskjellige innvolane.

«Dokter, eg har omgangssjuke»

Dette er ein effektfull sjukdom du lett kan lyge på deg. Det krev at du klarer å stikke fingeren i halsen, eller at det har vore gryterett til middag. Gryterettar med gulrøter er spesielt eigna. For sjølv om du aldri har ete ei gulrot i heile ditt liv, finn du alltid gulrøter i oppkast. Du har òg vondt i hovudet og har smerter i musklane viss legen spør deg om det.

«Dokter, eg har yallamage»

Dette er eit begrep som er velkjent for dei som har vore i FN-teneste, og ein metode for deg som verkeleg er desperat etter å bli lagd inn. Kjøp deg ei pakke avføringsmiddel på apoteket. Yallamage stammar ikkje utan grunn frå uttrykket *yalla* som tyder *få opp farten*, noko som passar bra i denne samanhengen. For her skjer ting fort. Du har 20 til 30 minutt på deg frå du drikk oppløysinga til vulkanen får utbrot. Før du drikk oppløysinga, må du finne svaret på eit eller fleire av desse spørsmåla: Er det plass på sjukestova? Er legen lei meg? Er det kø på toalettet? For dei kreftene du no har sett i gang, er det ikkje gitt noko menneske å rá over.

«Dokter, eg har trakka over»

Denne skaffar du deg lett eit par fridagar med, og dette er mykje smartare enn å seie at du har brote av foten. Brot er, i motsetnad til forstuing, lett å påvise. Du kan bli send til røntgenfotografering utanfor leiren, men ein dag blant yppige sjukepleiarar i 20-åra er vel ikkje å forakte?

«Dokter, eg har vondt i ryggen»

Denne er, akkurat som forstuinga, vanskeleg å motbevise. Du må berre vere 100 prosent sikker på kva for ei side du har vondt i. Det er ikkje så overbevisande at skaden som fekk deg til å hyle i går, har flyttta seg over til andre sida av ryggen i løpet av natta. Men ingen kan seie at du lyg, det er din rygg. NB: Legen kan ha bedt nattevakta følgje med deg om natta. Hyl og stønn litt innimellom og legg deg i ei merkeleg stilling mens du tilsynelatande sov. Slikt verkar overbevisande.

«Dokter, det klør i skrittet»

Denne er fin fordi du på sett og vis kan styre kor lenge du vil vere innlagd. Du har fått merkelege utslett som klør, og det kjem utfloed som luktar ille, men det vart borte før du tok kontakt. Då tek legen blodprøver, sender deg heim igjen eller sjukmelder deg eit par dagar, og ber deg vere avhalden frå sex. Viss du vil vere innlagd lenger, seier du at du aldri har hatt sex, men at du fekk utsletta etter eit dobesök for tre veker sidan. Då blir heile leiren desinfisert.

Sjølv slepp du å fyke over dassen med tannkost, du blir nemleg lagd inn til observasjon. Ikkje nok med at du blir lagd inn, du blir isolert i minst éi veke. Då får du mat på senga, teikneseriar å lese og det beste av alt: Ingen forstyrrar deg mens du sov. Viss du skulle få reelle utslett etter eit dobesök: Ta kontakt med legen tvert. Veneriske sjukdommar er noko du ikkje vil ha.

Tips: I samband med vinterøvingar og andre trivelege utandørsaktivitetar, er pågangen av sjuke soldatar større enn elles. Bestill time ved at du konfererer med legen om ei plage

eit par gonger før øvinga. Når øvinga er i ferd med å byrje, slår det seg sjølvsagt heilt vrangt. NB: Samordne dette med stabskompaniet, store mengder av dei blir som regel sjuke, eller delvise som det heiter i Forsvaret, under øvingar. Ved høgtider kan forstuingar og liknande vere lurt, då er julepermen sikra.

Så til dei som arbeider på sjukkestova. Dei er enten vernepliktige soldater eller befal frå løytnant og oppover. Alle er sivilistar med stor S. Dei ser helst at du ikkje seier «God dag, Major» og namnet ditt, men heller «God dag, dokter» og namnet ditt, slik normale menneske gjer. Her treffer du mellom anna desse typane:

Meinig Fredriksen

Han avtener verneplikta si her, etter rekruttskulen på Lahaugmoen. Meinig Fredriksen trudde han skulle få meir praksis som han kunne gjere seg nytte av på veg inn i det sivile helsevesenet. Men han tenkte ikkje over at dette er Forsvaret, og at det finst tryggingsvedtekter for alt frå dobesök til rørsprenging, noko som for så vidt er to sider av same sak. Han får dermed ikkje lov til anna enn å trille rundt maten, gje dei sjuke soldatane dagens placebo og i heilt spesielle tilfelle skifte bandasjar o.l. Han føler seg derfor meir som trillevognspersonale på NSB enn som Florence Nightingale.

Søster Fredriksen

Ho er sjukepleiar, mellom 30 og 50 år, eigentleg sivilt tilsett, men Løytnant når ho er på jobb. Ho er framleis ikkje riktig sikker på om Løytnant er høgare eller lågare enn Kaptein. Ho

blir livredd kvar gong når befalsskulelevar kjem inn og brøler «Løytnaaaaant, elev 717 Anderseeeeeen!» Då veit ho ikkje riktig kva ho skal gjere for å opptre korrekt militært, men sidan ho ikkje liker vald, gir ho 717 eit par valium slik at han roar seg.

Ho fekk tilbod om ein godt betalt jobb som anestesisjukepleiar og redningskvinne på 330-skvadronen. Men sidan ho er gift med Oberstløytnant Fredriksen, som fekk jobb på Steinkjersannan, sa ho frå seg tilboden og blei med han i staden. Hans karriere er trass alt viktigast, meiner han, dessutan har han høgre grad. Ho liker seg betre på jobben enn heime, det er derfor ho jobbar så mykje overtid.

Dokter Kaptein Fredriksen

Han er turnuslege og Kaptein. Han tok to månader rekruttskule etter første året på medisinstudiet. Så vart han lege, tok tre vekers befalskurs og er no inne til pliktteneste. Han har med andre ord gått frå meinig til kaptein på under tre månader, og det er ikkje så verst. Men han kjedar seg og føler at han kastar bort tida si på hypokondrar. Han følgjer med på alle legesåpeseriar som finst, slik at han ikkje skal gløyme kva han eigentleg drøymer om. Det er å jobbe seg i hel på eit akutt-mottak. Men han har ambisjonar og veit han kan finne løysinga på kreftgåta, det trur nemleg alle legar.

Sidan han er lege, er han overtydd om at han er et slags overmenneske, og han uttaler seg derfor skråsikkert om absolutt alt. Han tenker mykje på om han skal jobbe seg i hel først, for så å finne løysinga på kreftgåta, eller omvendt. Dette snakkar han mykje med Major Fredriksen om.

Dokter Major Fredriksen

Han er overlege på sjukkestova. Han har vore så lenge inne at han føler seg mistilpass både som sivil og militær. Han har også vore lege i så mange år at han no innser at han ikke kan alt om alt. Han er snill som dagen er lang. Han er lei av å skrive ut potenshemmande middel til soldatar som får ereksjon ved å sjå ein damesykkel. For han drøymer framleis om å finne løysinga på kreftgåta sjølv om han inst inne veit at det toget har gått. Jobbe seg i hel får han heller ikke gjort. Det lar seg ikke gjere ved å jobbe som lege i Forsvaret.

Tannlege Major Fredriksen

Han finst i store militærleirar og er på same vis som Dokter Kaptein Fredriksen inne til pliktteneste. Kvifor han er major og ikke kaptein, er det ingen som veit. Men det kan vere kompensasjon for forholda han må arbeide under. Det er nemleg svært gammalt utstyr han har å leike seg med. Du finn mykje av det same på tannlegemuseet på Lillehammer. Det er ikke ventetid for å få komme inn til Tannlege Major Fredriksen. Tips: Dette er eit typisk tilfelle der nødreserven kjem godt med (sjå stikkordlista).

Dyrlege Major Fredriksen

Har eige kontor, men tilhører same avdelinga som sjukkestova. Kontrollerer reinhaldet på kjøkenet, er ansvarleg for ABC-avdelinga og driv sivil praksis i tillegg. Driv også svært ofte gardsdrift på si. Er ofte å sjå med vadalar og flugestong i gode aureelvar i arbeidstida. Då sjekkar han kvaliteten på fisken og vatnet, noko han aldri ser ut til å bli ferdig med.

Kjende militære gjennom tidene

Når folk snakkar om krigshistorie, tenker alle på andre verdskrigen. Det var då ein ikkje hadde kaffi, men surrogat. Dette var tida då ein måtte steike silda i tran og var glad ein hadde sild. Då gjekk ein med binders på jakkeslaget slik at alle tyskarar i mils omkrins skulle sjå at ein ikkje likte tyskarar. Det var då Max Manus og Kjakan kasta seg ut vindauga og var leiarar for motstandsrørsla. Dei var òg leiarar for «gutta på skauen». Der dreiv dei skytetrenings, sende meldingar som «Tante Marie har mistet strikketøyet» til London, røykte pipe og brende bål. Det er dei vi har å takke for at vi har det så bra i dag.

Dette har vi høyrt i alle år. Men det er mange kjende militære som ikkje får den merksemda dei fortener. Her er nokre av dei:

Håkon den Gode

Grunnla Sjøforsvaret. Påla kvar bygd å stille båt og mannskap til disposisjon ved behov. Desse stakkars fiskarane måtte stille med minst éin person med godkjent kystsippersertifikat. Alle måtte ha gjennomgått kurset «Drift og vedlikehald av vikingskip», og stille med eigen los. Dei som nekta å stille, vart halshogde.

Forsvaret følgjer same praksis i dag. Dei som ikkje stiller lastebilen, båten eller traktoren sin til rådvelde for mobiliseringsstyrken, blir halshogde. Ikkje bokstaveleg, men økonomisk. Forsvaret bryr seg nemleg ikkje med kva du skal leve av mens for eksempel båten din er på repetisjonsøving.

Olav Tryggvason

Hærens første idrettsoffiser. Innførte idrettsmerket og øvingar som årespringing, brynjesympjing og kulestøyt med fiendehovud. Desse øvingane vart utførde i svarte og kvite klede sponsa av G-sport. Tryggvason kjederøykte og var kjend for sine arge utfall mot idrettsassistenten sin, Haraldur frå Brattbakkur.

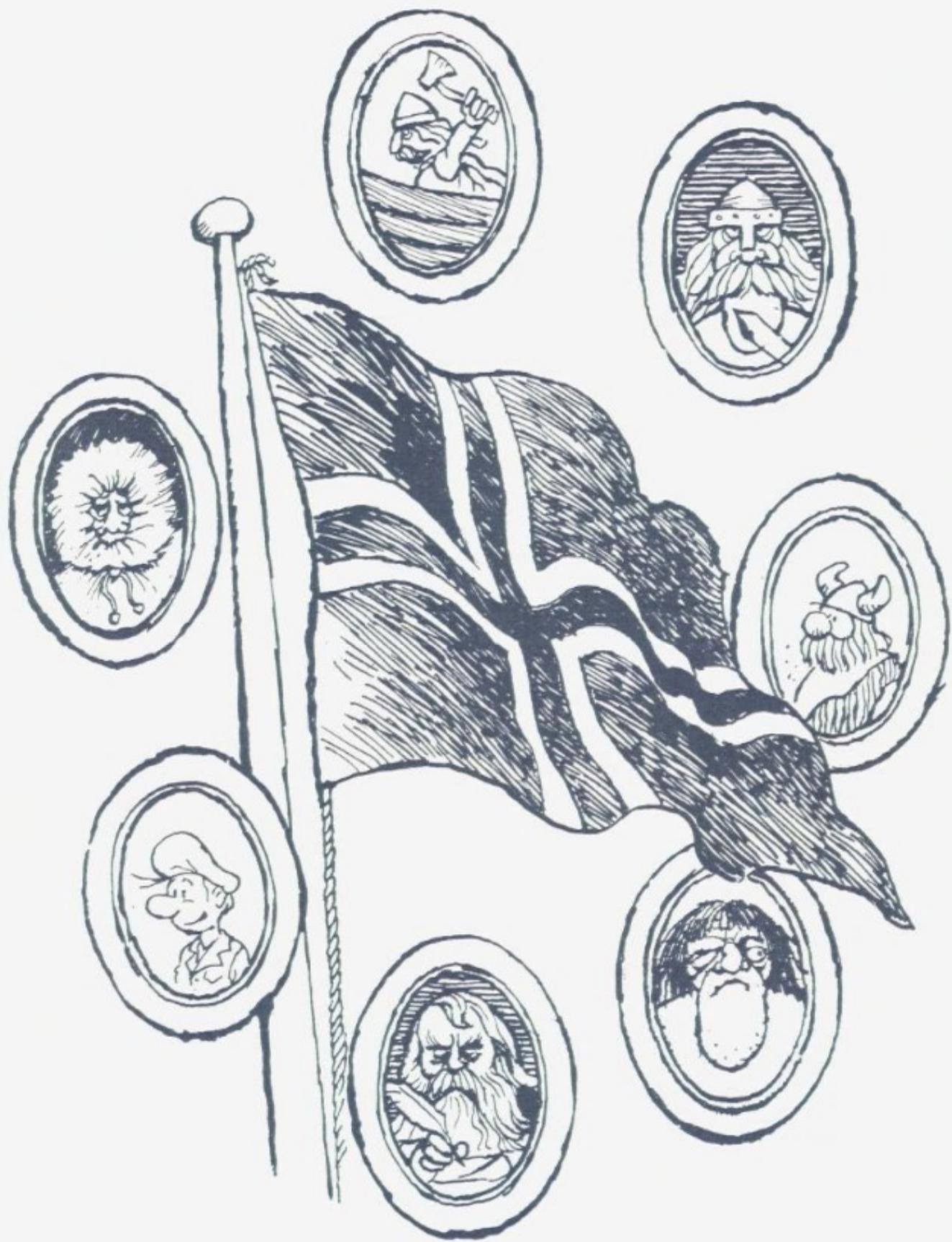
Tryggvason døydde ærefullt i slaget ved Svolder då han fekk ein ide om å danne Sjøforsvarets dykkarkommando. Han hoppa då på sjøen med rustning, og ingen såg han sidan. Det er framleis vanleg å kaste idrettsoffiserar på sjøen når dei blir tilsette, til minne om Olav Tryggvason.

Hårek den hardbalne

Grunnla velferdstenesta for ca. tusen år sidan. Denne tenesta var heilt annleis då enn ho er i dag. Då var det kurs i øl og mjödbrygging, sverdmakarkurs, treskjerarkurs der ein lærte å spikke si eiga klubbe, utlån av spel som Risk, båthoggarkurs med meir. Det vart servert heilsteikte grisar og mjød kvar kveld i messa til reduserte prisar.

Arnljot Gelline

Norges første kjende kavalerist og leigesoldat. Stilte i hæren til Olav den Heilage i slaget ved Stiklestad. Var over to meter høg og stygg. Hadde svært kort karriere. Han vart nemleg drepen i første angrepsbølgja som varte i 10 minutt. Det er likevel ei bra tid og ein rekord som står framleis. Levetid i krig for kavaleristar er i dag ca. 55 sekund.

Snorre Sturlason

Forfattar og skribent. Grunnla Forsvarets presse- og informasjonsteneste og vart hærens første kjende presse- og informasjonsoffiser. Danna Foreining For Nesten Objektive Skribentar i Forsvaret, han laga med andre ord førsteutgåva av Se og Hør.

Vart kalla inn for vikinganes pressefaglege utval, VPFU, etter ein artikkel om Kong Sverre. Artikkelen insinuerte at Kongen var på kjærleiksferie på Ibiza med Liza Minelli, og at ho var pillemisbrukar, noko som viste seg å ikkje vere heilt uriktig. Kongen fekk likevel artikkelen kjend død og makteslaus, og Sturlason halshogd.

91 Stomperud

Første tillitsvalde soldat. Treivst etter kvart så godt at han fekk bli som soldat så lenge han ønskjer. Tenestgjer framleis. Grunnla Grenaderkorpset.

Børge Ousland

Har tatt fallskjermjegerskulen og er såleis i kategorien tøffingar (sjå side 38). Grunnla veteranforeininga Befal Som Er Tøffare Enn Andre Og Som Har Gått På Ski I Antarktis. Ousland er president og einaste medlem.

Dronning Sonja

Oberst i hæren, men konge på slottet. Grunnla Norske Kongekoners Offisersforening. Dronning Margrethe av Danmark er einaste medlem, trass i at ho ikkje er heilt norsk.

Saman dreg dei på lange skiturar i felten, for eksempel Sikksildalen, saman med gamle krigsveteranar. Legg røyk – trekk ut er blant øvingane dei gjennomgår, då med Dronning Margrethe som instruktør. Grunnutrusting: Nokre gode vinflasker og to–tre kartongar sigarettar.

Vakt

Vakttenesta er sjølve kjernen i Forsvaret, i tillegg til venting sjølvsagt. Men dette er på sett og vis to sider av same sak. For når du er på vakt, ventar du alltid på noko. Det kan vere at du ventar på cheeseburgeren du har bestilt, at fienden skal angripe, at klokka snart skal bli 04.00 slik at du kan gå ei ny forfriskande streifvakt eller at prominente folk snart skal passere bommen du vaktar.

Eg vil her komme inn på nokre av vaktformene og kva som kjenneteiknar dei.

Portvakt

Du skal vakte ein jernport, landgangen til eit skip eller ein bom med livet ditt. Du kontrollerer at folk har med seg vernepliktsboka si og opnar porten for dei som vil om bord i skipet eller inn i garnisonen med køyretøy. I desse tilfella helsar du når dei har vist deg adgangskort/ vernepliktsboka og slepp dei forbi.

Sjølv om du kan vere freista til å skyte dei som ikkje viser deg vernepliktsboka, må du ikkje gjere alvor av det. Det er straffbart, og desse folka tek du dessutan knekken på når dei kjem att neste gong. Då har du nemleg varsla daghavande offiser. Han låg truleg og sov eller såg på video, og er forbanna for at du ringte og forstyrra han midt i arbeidstida. Han veit at dette er ein del av jobben, men han er likevel forbanna. Dette tek han ut på den du peiker ut. Då viser vedkommande fram vernepliktsboka si neste gong.

Det finst unntak, det er dei som det gjeld å halde seg inne med (sjå eige kapittel). Når du har slik vakt, kan det godt hende du blir beordra til å stå i skilderhuset. Det er eit merkeleg lite hus som viser fiendar på tydelegaste vis kvar vakta held til.

Streifvakt

Hensikta med denne vakta er at du skal patruljere leirområdet for å sjå til at alt er i orden. Du har ikkje skarp ammunisjon i våpenet og er dermed ikkje spesielt godt rusta dersom du skulle ta nokon i å bryte seg inn.

Men dette skal du ikkje uroe deg over. Eventuelle fiendar har tatt knekken på deg lenge før du ser dei. Du følgjer nemleg ei rute som ikkje har vore endra sidan leiren vart oppretta, til dei same faste tidene som alltid har vore brukte. Denne vakta foregår til alle tider på døgnet og absolutt heile året. Du skal innom alt frå CS-kammeret til skytefeltet og friidrettsbanen, sjølv på helgedagar. Det er fordi Forsvaret ser aude skytebanar og illeluktande gassbuer som innlysande mål for ein fiende som bryt seg inn i ein norsk militærleir på julaftan.

Tenk på det der du vassar i laussnø i 25 minusgradar, det er betre enn å tenke på ribbe og pinnekjøt. Gjer du det, kjem du berre til å vurdere å bruke bajonetten på deg sjølv, og det er ikkje lov (sjå kapitlet om utstyr, s. 50).

Fyrvakt

Dette er ein type vakt som du blir sett til på øvingar, vanlegvis i hæren. Du skal passe på at feltomnen brenn akkurat passe. Det vil seie at han ikkje sloknar, og at det ikkje tek fyr i noko.

Dette er eitt av tilfella der du skal ha bajonetten klar. Det er i tilfelle det brenn for mykje og set fyr på noko. Då skal du bruke bajonetten til å skjere deg gjennom teltduken. Men sidan brann i teltet ikkje kvalifiserer til sliping av bajonetten, vil du ikkje ha mykje nytte av han (sjå kapitlet om utstyr, s. 50). Men du pliktar altså å ha bajonetten tilgjengeleg. Du skal også ha vatn i nærleiken. Det skal du for eksempel oppbevare i hjelmen din. At du kanskje skal ha hjelmen på hovudet neste dag, som ofte er ein forfriskande januarmorgon, er ikkje grunn nok til å kutte ut vatnet.

Æresvakt

Dette er vakter du blir beordra til på nasjonaldagen, fordi nokon er død eller for eksempel på spesielle dagar for den leiren du er i. Då kjem høgare offiserar og legg ned kransar, for deretter å halde lange talar om kva vi har å takke nokon for. Du skal då stå musestille og på kommando drive geværeksersis. Dette er noko dei elskar for eksempel i garden, noko ein ser kvar dag ved slottet.

I tillegg har dei i garden sørgd for så mange minnedagar at dei må ha kransenedleggingar og geværeksersis kvar dag. I garden blir dei så opptekne av æresvakter at dei kastar geværa sine bakover under eksersis. Treffer dei nokon, får dei hove til å halde æresvakt utanfor sjukkestova til offeret kjem seg att.

Daghavande offiser

Forkorta DHO. Har ansvaret for tryggleiken i leiren eller om bord på båten. Skal vere tilgjengeleg for dei soldatane som er på vakt. Har til liks med soldatane som er på vakt, faste gjemål. Skal mellom anna passe på at det ikkje slepp inn for

mange soldater i messa under måltida, han er med andre ord som ei dørvakt på ein utestad. Sjølv har han sørgd for å ete før soldatane slepp til og er god og mett. Han har derfor god tid og *eig* døra til messa.

Dei med VIP-status, som for eksempel reiseassistentar, kjem likevel inn før resten av køen. Resten av tida bruker DHO til å spele Playstation, sjå på tv eller sove.

Erotikk

Nokre grunnleggjande behov blir større i Forsvaret enn elles, erotikk og trøng etter kvinner er blant desse. På stader som Starlight Dancing i Lyngen, Skilderhuset i Troms eller andre utestader nær militære forlegningar, blir dette stadig stadfesta ved at soldatar opptrer meir som neandertalarar enn som menneske. Tilgangen på damer er svært varierande, noko som kan føre til ein del sjuklege trekk.

Her kjem noko av det ein soldat kan få erotiske fantasiar om under førstegongstenesta:

Damesyklar

Denne fascinasjonen kjem ganske tidleg etter at ein kjem til Indre Troms. Bildet av kjærasten bleiknar heilt samanlikna med ein lekker, rosa damesykkel med korg på styret. Enkelte soldatar får tak i katalogar frå sportsforretningane og hengjer opp bilde av forskjellige sykkelmodellar.

Teiknet på at ein soldat drøymer om damesyklar, er at han lagar ringelydar eller at han ligg på ryggen og syklar med beina høgt under dyna når han sov. Då kan han òg seie ting som «Åååå for eit sete», «Så slank ramme du har» eller «Så smidig kjeden din er».

NB: Vekk aldri ein soldat som har slike fantasiar, då blir han valdeleg!

Handvåpen

Dette er ein erotisk fantasi som stort sett avgrensar seg til kavaleristar. Symptoma er mykje av dei same som med dame-syklar, forskjellen er berre at dei ikkje opphører når verneplikta er over. Desse soldatane lagar ofte heimesider i det sivile der dei mellom anna gjer greie for utstyret dei brukte, ei slags pornografisk heimeside for kavaleristar.

Kvinner i uniform

Denne tiltrekkinga er svært vanleg. At sjukesystera som nyleg feira 50-årslag, er bestemor til to, veg 100 kilo og er skild to gonger, hindrar ikkje soldatar i å fantasere om ho. Kvinnlege befat og medsoldatar er òg gjenstand for mange fantasiar utan at dei nødvendigvis veit om det sjølve. At den kvinnelige troppssjefen er krinsmeister i styrkeløft, har overarmar du berre kan drøyme om og brukar after shave, er heller inga hindring.

I tillegg til desse kjem alle politihøgskuleaspirantar som tek aspirantperioden i norske forlegningars. At du seinare kan bli stoppa av ein politiførstebetjent som du laug i seng under førstegongstenesta, burde vere ei åtvaring i seg sjølv. Fartsbota vil i alle høve ikkje bli redusert av det.

Sivile

Forsvaret har mange stader reglar som seier at ein ikkje skal inngå forhold til sivile på tenestestaden. I Nord-Norge er dei eigentleg ikkje nødvendige, for det eksisterer nesten ikkje kvinner på Skjold eller Setermoen. Dei kvinnene som finst, er ofte gifte, med majoren som laga reglane som nektar deg

HVA FEILER
DET OSS
I DAG DA?

forhold til sivile, eller så går dei i sjuande klasse.

Gråsonetilfelle finst, men dei bør du halde deg unna. Det kan vere ho som står i kantina, men då bør du først finne ut om ho er saman med nokon frå lokalmiljøet. Gjer du ikkje det, kjem du til å angre på det når du vaknar, fastsurra til varden på nærmaste fjelltopp av kjærasten hennar og kamera-tane.

Oppblåsbare hjelphemiddel

Ikkje å tilrå. Det ser dumt ut med ei oppblåsbar dokke under feltspaden i skapet, sjølv om ho ligg pent pakka saman med teljekantar. Unnskyldninga om at du er med i raudeskrossen og at dette er ei førstehjelpsdukke, held ikkje mål. Førstehjelpsdokker kjem aldri med stønnelydar, dei har ikkje bryst som ein søppelsekk, dei har ikkje open munn og skrevar ikkje med beina. Dessutan krev slike oppblåsbare dokker straum, og dagpengane i Forsvaret rekk ikkje til dei 50 batteria du treng. Tek du likevel sjansen, bør du ha god kondisjon, det krev sin mann å puste 50 kubikk luft inn i ein gummiballong med armar og bein.

Feltpresten

Dette er ikkje blant dei kvinnene det blir drøynt mest om. Det har ikkje samanheng med at dei ikkje kan vera gjenstand for erotiske draumar hos ein soldat, det kan sjølv bestemodrene på bingoen i Narvik vere. Det har meir samanheng med at feltprestar ofte er menn. At ein kvinneleg feltprest verkeleg har draget, vil vere tydeleg når det er fleire til stades på bibelgruppa enn den vekefaste Emanuelle-filmen til velferda.

MPs narkohundar

Før kvalmen tek deg: Her er det ofte hunden som har meir fantasiar om deg, enn omvendt, avhengig av om hunden har løpetid eller ikkje. Det skal ikkje rare skvetten til før ho gjer utslag på skapet ditt viss ho er i godlune. I beste fall vil ho kaste seg over handkleet ditt med erotisk råskap i blikket, i verste fall blir du mistenkt for å inneha narkotika. Begge delar gjer seg like därleg på rullebladet. Viss du verkeleg har erotiske fantasiar om ein labrador, bør du søke hjelp – raskt!

Når du ikkje åler rundt i gjørma, dreg rundt på ein uforholdsmessig tung pulk, ventar på noko eller gjer andre ting for å verne landet vårt, skal du ha noko å fylle tida med. Derfor finst det eit eige kontor for dette, nemleg velferdkontoret. Det blir styrt av ein velferdsoffiser, som regel ein kaptein på godt over femti år, og han er lei. Veldig lei. Han trur framleis det er eit scoop å få konsertbesøk av Kirsti Sparboe, han ser på alle soldatar som ungar og har lite pengar å rutte med. Han styrer budsjettet med jernhand, tilbodet gjev han blaffen i. Dei som i realiteten styrer tilbodet, er soldatane, som gjev blaffen i budsjetta.

Velferdkontoret kan mellom anna tilby ulike typar utdanning. Her er nokre eksempel:

Franskkurs

Svært populært. Spesielt tilrettelagd for kavaleriet på Tandum der vernepliktstida jamt over blir rekna som altfor kort. Kurset legg vekt på korrekt uttale av franske bannord, namnet på alle innvolar i ei rå høne og gir deltakarane grunnleggjande innføring i dei mest brukte songane i framandlegionen. Gratis kurshefte med legionære fireårskontraktar og multiple choice-testamente er inkludert.

Datakurs

Banebrytande kursopplegg som «Kva er ein datamaskin?».

Kursa vart kjøpte inn til heile Forsvaret i 1998, men vart laga i 1981. Kan følgjast opp med «Grunnkurs i Commodore 64».

Jobbsøkekurs

Dette er eit samarbeid med arbeidsformidlinga, noko som ikkje gjer sjølvtilleitn betre. Du vil ganske sikkert finne jobbar du kunne tenke deg. Då får du som regel eit overberande blikk frå arbeidsmarknadskonsulenten, som sjølv berre så vidt klarte grunnskulen, og beskjed om at du ikkje er kvalifisert. Men kanskje du kunne tenke deg ein jobb på McDonald's?

Du kan vere heldig og få tilbod om ein godt betalt kremjobb, men då har du høgst sannsynleg vore inne i berre fire veker. Når det nærmar seg dimmetid, er det berre vaskejobbar att. Følg heller med i avisat. Møt opp og sei det rett ut at du er utruleg dyktig, og at dei berre må gi deg jobben.

Vektarkurs

Eit must for alle dei som ikkje kom inn på politihøgskulen. Kurset lærer deg korleis du skal overraske innbrottstjuvar pluss telefonnumra til dei største politikammera sidan du ikkje har lov å bruke makt. Du gjennomgår også diplomaturset «Når uniformen ikke skremmer» og kursmodulen «Pengetransporten – smutthol og moglegheiter».

Matkurs

Dette kurset inneheld kursmodulen «Munkar og nattverdsbrød» ved feltprest-assistenten. Alle deltakarane må vise medlemskap i statskyrkja etter at ein satanist blanda amfetamin i nattverdsbrødet. Det første nemleg til den mest massive

tungetale i nyare tid, og gjorde Setermoen til eit av dei mest populære pilgrimsmåla i verda. På enkelte stader der leiren ligg i nærleiken av katolske kyrkjer, kan ein få delta på vinleggjarkurset «Sterkare vin på kortare tid».

I enkelte leirar kan du i tillegg til desse freistande tilboda få yrkesretta kurs i hardangersaum, kamuflasjeteknikkar, korgfletting og vedlikehald av påhengsmotorar.

Som du skjøner, gjer Forsvaret alt dei kan for å bu deg på det krevjande livet som sivil. Forsvaret reknar nemleg ikkje militærtenesta som så hard ettersom dei òg har fritidstilbod berre til tidtrøyte. Det kan vere tilbod som mellom anna:

Konsertar

Rett som det er, blir det arrangert konsertar. Då kjem verdskjende aktuelle artistar som Finn Kalvik, Rune Larssen (play-back), Gro Anita Schønn eller Kirstie Sparboe. Forsvaret har ofte inngått avtaler med desse artistane slik at dei skal besøke eit titals leirar over heile landet. Du er med andre ord ikkje aleine om å lide. Det er noko å tenke på der du sit med propbar/formbar/polyester/gul/vaskbar/universal i øyra.

For desse konsertane er eigentleg ikkje frivillige. Dagen før ein slik konsert blir det gjerne lese opp ting som «...og sjefen forventar at alle som kan, og vil unngå lange marsjar og inn-dregen perm, møter opp på konserten».

Skulle derimot velferdstenesta sentralt få eit tilbod frå Bruce Springsteen, Aqua, Spice Girls eller liknande om ein gratis konsert, blir det høfleg, men bestemt takka nei til. Sjefane for velferdstenesta har som regel ikkje hørt om desse artistane, og ser ikkje noko spesielt med at Bruce Springsteen har lyst til å spele på Maukstadmoen.

Kino

Leirkinoen er noko som heng att frå 50-talet. Då viste dei filmar i svartkvitt med Hauk Aabel og Alfred Maurstad. Desse to var som regel bondesøner som gjorde grosserardøtrer gravidé og måtte rømme til byen.

Slike filmar gjer ikkje lenger det store inntrykket på ein soldat som vart far som 18-åring, har eit skrantande ekteskap og som elskar filmar som «Natural Born Killers» og «Pulp Fiction». Det hindrar likevel ikkje leirkinoen i å sette opp filmaviser og gamle svartkvitt-filmar. Dei set også opp andre kassasuksessar som «Vi på Saltkråkan», «Camilla og tyven», «Kampen om tungtvannet» og «Emil i Lønneberget».

Leirkinoens erotiske tilbod er som regel opptak frå RTL og har titlar som «Helga und die Schweine» og «Aaah, ich komme zurück». Dei som er heldige, får sjå ein av filmane frå Emanuelle-serien, den går på omgang.

NB: Bestill billettar i god tid, gjerne eit par veker før filmen blir vist, det er mange om beinet.

Stripping

(For dei av lesarane som kjem frå pietistiske strøk av landet: Sjå stikkordlista.) Soldatar er stort sett menn. Dei opparbeider seg mykje innestengd kjærleik som dei ikkje får utløp for i Forsvaret. Dei har derfor ikkje det minste imot stripping.

Men i dei tilfella der velferdstenesta har sett dette behovet, og fått tak i ei strippedame, har dei fått negativ presseomtale takka vere kvinnefrigjeringsrørsla. Dei har nemleg sine raudlakkerte negler lenger inn i Forsvaret enn kommunistane nokosinne hadde. Dei vårar slikt allereie før det er bestemt. Då stiller dei seg utafor leiren med plakatar, ser sint ut når

fotografen frå Dagbladet tek bilde, og ropar slagord som «Nei til sal av kvinnekroppen».

Då står det alltid soldatar ved gjerdet med svoltent blikk og kikar på kvinnene med plakatane. Dei blir innlagde på sjukestova, for det blir rekna som sjukt å ha seksuelle fantasiar om kvinner med mindre sexappeal enn ei pakke rugmjøl. Men dei oppnår vanlegvis det dei vil, så det er sjeldan striping i Forsvaret.

Strippe-erstatning

Lysbildeframsyninga «Mann – vi treng ikkje deg, berre sæden din». 90 minutt fittstim-propaganda som fortel kor følt kvinner har det. Blir avslutta med appellen «Stup og skyt» i regi av dei lokale kvinneaktivistane.

Biblioteket

Enkelte av leirane i Forsvaret har eigne bibliotek. Der kan ein låne frå eit utval bøker som er klarert for slikt bruk. Det vil seie at dei ikkje skader moralen, ikkje inneheld propaganda frå kommunistane o.l. Du kan også låne eit utval aviser, vekeblad og teikneseriar.

Aviser

Utvalet er stort, men viss du irriterer deg over han som har leika seg med svart sprittusj i alle avisene, og som stryk over det du verkeleg er interessert i, så hugs at han berre gjer jobben sin. Han vart høgst sannsynleg tilsett ein gong på 1950-talet og har halde på sidan.

Under den kalde krigen såg Forsvaret det som heilt nødvendig å fjerne det dei ikkje likte, noko dei har halde fram med. Dette er med andre ord militær sensur. Berre nokre få innvigde har nokosinne sett han som driv med dette. Men dei har ikkje hatt hjarte til å fortelje han at tidene forandrar seg og at soldatane berre kan gå i kantina og kjøpe ei usensurert avis der viss dei vil.

Grunnen til at Forsvaret framleis abonnerer på alle avisene i landet, for så å øydeleggje dei, er for å dekke behovet frå alle dei gamle offiserane. Dei har ikkje lese ei usensurert avis i heile sitt liv, dei skyr aviskioskar som pesten og les derfor avisar på biblioteket. Der er verkelegheita pynta på, og det liker dei. Dei har ikkje hørt at Sovjetunionen er oppløyst, og dei trur framleis Berlin-muren står.

Bøker

Sensuren på bøker er halden ved lag. Du har med andre ord ikkje lånt denne boka på Forsvarets bibliotek. Der ser dei heller at du låner attraktive bøker som «Kampen om tungtvannet» og alle Forsvarets utdanningsdirektiv (UD) som er sikkerheitsklarerte.

Du finn òg bestseljarar som «Puss og stell av mob-våpen», «Den lille kjemiker – kjemiske og biologiske våpen til hjemmebruk», «Vi koker napalm» og «Improviserte miner – så enkelt at selv mor greier det». Underhaldningslitteratur har dei også, det vil seie dei fleste av bøkene til Helge Ingstad. Hardyguttene var ei stund tilgjengelege, men vart tekne ut att.

Blad

Her kan du gå amok blant kulørte magasin som Kommunearbeideren, Svineavlsnytt, Syn og Segn, Vegstubben – nytt frå Statens Vegvesen , Forsvarets Forum, Fjordhesten, Vi over 60, Bondeungdommen og mange fleire. Viss du ikkje synest Vi over 60 dekker ditt behov for erotikk, kan du òg kike i kiosken utanfor leiren.

Teikneseriar

Teikneseriar er ikkje høgt prioriterte, men nokre bibliotek har eit lite utval likevel. Blant teikneseriane som skal hjelpe deg til å flykte frå kvardagen, er Barnebladet Magne, Nils og Blåmann, Vangsgutane og Smørbukk. Andre teikneseriar som 91 Stomperud, Fantomet, Dagros, Donald Duck & Co, Tommy & Tigern, Billy og Ernie er sensurert vekk frå utvalet

av ukjende grunnar. Men desse får du naturlegvis også kjøpt i kiosken utanfor leiren.

Lydbøker

Nokre av desse biblioteka har også eit utval lydbøker til utlån. Dette er for at dei som er blinde, og som aldri blir innkalla, skal ha eit tilbod mens dei ikkje er inne.

Der kan ein låne etterspurde titlar som «Vi planter tulipanløker» og «Og køyr – kvardagstrim med Reidar Morset». I den delen av kassettavdelinga som heiter «Se lyst på tilværelsen – slik kommer du ut av depresjonen», finn du høgtlesing frå mange forfattarar, mellom andre Franz Kafka.

Stikkordliste

Nemningane på utstyr og liknande i Forsvaret er forvirrande. Det er òg alle forkortingane. Dei finst berre for at befalet skal føle dei er på West Point, i staden for Setermoen eller Haakonsvern.

Eg skal her liste opp dei viktigaste nemningane og forkortingane. Står ikkje gjenstanden i lista, tenk ut ein så vanskeleg omtale som i det heile mogleg. Då gjer du ikkje feil som å seie kopp om ein kaffikopp, det er nemleg feil. I Forsvaret heiter kopp «beholder, steintøy, kvit, vaskbar, emaljert, m/ hank».

Spør du nokon på depotet om du kan få byte ut Nato-genser din, får du berre eit fårete blikk. Spør du dei derimot om du kan få byte ut ein «genser, nato, hals, strikka, grøn, ull, m/pennhaldar», får du eit fårete blikk og ny Nato-genser.

Hugs: Det er lov å vere forvirra når eit befal stiller seg ein cm frå ansiktet ditt og brøler «Møt i KO, UTT, MAO, ASAP» og avsluttar med «Er det motteke?».

Alstedt, Rune

Orlogskaptein og tidlegare sjef for lottene. Tok befalsskulen for kystartilleriet og seinare sjøkrigsskulen. Fleire års erfaring som instruktør for den austrikske marine. Einaste nolevande nordmann tildelt Purple heart, for øvrig høgt dekortert. Fekk Purple heart då han av Walt Disney vart godkjend for å gi stemme til Donald Duck-filmene. Pensjonert frå Forsvaret.

ASAP

Så fort som råd./ As Soon As Possible. Blant dei mest brukte grynta hos neandertalarane (les: befalet som roper).

Bivuakk

Eit vanskeleg omgrep for det å ligge ute i telt og vente på gassangrep eller på andre måtar øve seg i militære ferdigheiter.

BV

Bunkersvakt./ Brannvesen./ Beltevogn og ei rekke andre tydingar. Legg merke til detaljar og kroppsspråket, for ingen veit eigentleg kva befalet meiner når dei seier BV. Viss befalsmessu brenn, er det grunn til å tru at du ikkje skal ringe bunkersvakta.

Bæsj & Carry

Avtrede for soldatar laga av papp. Kan fungere i tørt vær, men klappar saman når det blir blautt.

Charlie

Fonetisk uttale av bokstaven C./ Amerikansk nemning for motstandsrørsla i Vietnam-krigen.

Containar

Militær termos og/eller dunk for matavfall eller søppel.

DHO

Forkorting av vaktbeskrivinga Daghavande offiser. Sjå: Vakt.

Dimmestripe

Rekker med skokremboksar som er blitt sette fyr på for å signalisere kor dimmeflyet skal lande.

Drone

Radiostyrt modellfly som eigentleg fungerer som mål for kystartilleriet, men som svenskane har kjøpt inn i den tru at dei var jagarfly./ Avdeling av kavalerisoldatar. Sjå: JAS/ Oppklaringsskvadronen.

Eksersis, gevær

Ei gruppe soldatar si synkroniserte handtering av eit gevær på ein slik måte at det lagar lyd, blir halde på strak arm eller inn til kroppen eller på andre måtar som kan sjå militært og alvorleg ut.

E-tenesta

Militært organ som kontrollerer maten og sørger for at det ikkje blir brukt kunstige råvarer eller smakstilsettingar, såkalla e-stoff. Sjå: POT.

FI

Fienden.

FIS

Daglegdags nemning på lausammunisjon, raudfis, blåfis./ Frigjering av luft frå mage-/tarmsystemet.

Gaupe

Militær nemning for tilflukts-/bomberom som skal sikre at fienden ikkje skjøner kva ein snakkar om. At halvparten av dei norske soldatane heller ikkje skjøner dette før det er for seint, tek dei med i kalkuleringene under Forbruk./ Eit sjeldant kattedyr som det finst under 50 eksemplar av her til lands. Desse 50 dyra riv i hel nokre tusen sauar kvart einaste år ifølgje bondestanden.

Grav, skyttar, felt, bakke einmanns

Hol i bakken der ein får dekning samstundes som ein får skote på fienden. Ofte brukt som tidtrøyte når befal ikkje har fornuftige ting å aktivisere soldatane sine med. Må ikkje forveklast med pissegrop/latrine.

Grav, skyttar, felt, bakke, lags

Same som over, berre for fleire.

Gris

Husdyr, også kalla svin. Brukt i utdanninga av militære legar ved at ein skyt på dei og lar legane sy dei saman i den tru at dei er deg.

Grop, pisse, felt, lags, improvisert

Hol i bakken der alle soldatar tømmer urin med det formål å ta knekken på fiendens moral. Denne moralen blir fort øydelagd når fienden står til knes i gamle ekskrement. Sjå: Latrine.

GRU

Forkorting av ordet grunnutrusting, det vil seie innretning av belte og stropper der ein heng umåteleg store mengder ubrukeleg utstyr.

Gulrot

Rotgrønsak som du finn som tilbehøyr til, ingrediens i, eller på annan måte integrert i alle middagsmåltid i Forsvaret.

Helvetesveke

Sadomasochistisk handling utført av menneske med ambitionar om å bli befal./ Ei svært därleg veke.

Hansen, Tanya

Erotisk skodespelar/artist. Kjend for si frykt for vatn. Har fylt opp dei fleste av kroppens naturlege holrom, pluss eit par til, med det vassavstøytande stoffet silikon.

HVPU

Heimevernets panserungdom, spesialavdeling innanfor HV-ungdommen./ Helsevern for psykisk utviklingshemma.

HVU

Heimevernsungdommen. Militær ungdomsrørsle der ein lærer effektive metodar for å drepe folk alt frå tolvårsalderen.

Ingstad, Helge

Forfattar som for ei evigheit sidan gjorde bragda å reise. Dette skreiv han bøker om. Der skildra han og tok bilde av fantastiske ting som negrar, plassar der det ikkje var vinter, kokosnøtter, flymaskinar og liknande. I dag har ein fireåring vore over fleire plassar enn Ingstad har gjennom eit heilt liv, men dette gjorde han likevel verdskjend i Norge, og han hadde ei stund same status som Erik Bye.

Int-Dep

Militært utstyrslager. Oppsamlingsplass for menneske med utprega maktbehov. Sjå fyldigare utgreiing på sidene 20–21.

JAS

Svensk jagarfly med skrullete namn. Kjøpt inn i stort tal til det svenske forsvaret. Eigentleg bygd for bruk som drone. Blant dei beste i verda til å gå i bakken. Sjå: Drone.

Kamuflasje

Tiltak for å få noko til å gå i eitt med bakgrunnen, som for eksempel når ein dekker til ei latrine/pissegrop med kvister og bar for å få nokon til å trakke ned.

Kaptein Satan

Fantasifigur til forveksling lik teikneseriefiguren Fantomet. Skal ifølgje dei mange vandrehistoriene ha vore knallhard mot dei harde, men redda òg hundrevis av soldatar. Det skal han ha gjort ved å ofre seg sjølv på ulike måtar.

KO

Kommandoplass, den airkondisjonerte plassen der kapteinar og majorar set ordrar frå generalane ut i livet. Generalane sit som regel saman og speler Risk og drikk konjakk i og med at øvinga stort sett går av seg sjølv.

Latrine, felt, lags, improvisert

Hol i bakken der alle soldatar tømmer mage-/tarmsystemet med det formål å ta knekken på fiendens moral. Den blir fort øydelagd når fienden står til knes i gamle ekskrement.

Lettingar i antrekk

Skildring av den kjensla ein får når ein får opne ein skjorte-knapp i feltuniforma i 30 gradars varme under ein marsj.

Lottene

Liten hærstyrke for kvinner med lilla hovudplagg, danna under kvinnefrigjeringa ein gong på 70-talet. Utgangspunkt for fleire kjende svensktoppsongar som «Lilla fröken Fräken», «Lilla du», «Lilla Marlän» og «Dans Lilla gumman». Sjå: Alstedt.

Meldelinjer

Ei lang rekke dyrenamn eller liknande som skal gjere det klart for alle med samband, inkludert fienden, kvar du held til på kartet slik at dei kan skyte på deg.

MTB

Militær nemning, maxi-taxi-befal, som gir yngre befall eit hint om at dei skal ringe etter taxi, med andre ord skaffe ein MTB. Viss du då ringer Sjøforsvaret og vil ha ein motor-torpedobåt til befalsmessa på Setermoen, har du drite på draget. Sjå: Tabbekasse.

NI-EIN (9–1)

Kallesignal frå sjefen på sambandet. Kunne sjølv sagt brukt namn, men talkombinasjonar er verre å oppfatte for fienden (og dei allierte). / Eit godt resultat for dei som speler på heimebane.

NI-ÅTTE (9–8)

Kallesignal som tyder det same som 9–1, berre at no skal alle melde attende at dei hørde den koda meldinga./ Nesten uavgjort.

NK

Nestkommanderande./ Nattkommandør, altså offiseren som skrur av lyset hos befalet og syng dei i svevn./ Kan òg tyde «null kontakt» på sambandsspråk.

Nødreserve

Kartong med kjeks og suppeblokker. Er erstatta med nyare stridsrasjon./ Ein pengereserve som alle soldatar bør ha liggjande. Blir brukt i absolutt nødstilfelle som for eksempel

ved tannpine. Sjå kapittel om sjukestova, side 76.

OB

Oppgjersblankett. For å få ein slik må ein først ha skaffa seg ein US for OB. / Bomullsdott m/snор.

Oppklaringsskvadronen

Kavaleriavdeling som blir brukt til oppklaring av misforståingar. Blir send over til fienden med kvitt flagg for å spørje dei kvifor dei skyt og om dei er fiendtlege. Kavaleristar gjer slikt utan å protestere berre dei blir beordra. Kavaleristar kan òg brukast som øvingsmål. Sjå: Drone.

Oppklesk

Daglegdags uttale av oppklaringsskvadronen.

Paintball

Krigsleik der ein skyt på kvarandre med målingskuler. Populær blant sivilarbeidrarar som dimmar fordi dei ikkje vil skyte på nokon.

Placebo

Kunstig framstilt stoff som er til forveksling lik ulike typar medikament. Har ingen verkestoff, men er laga av sukker, gelatin, maismjøl o.l. Blir gitt i stor utstrekning til sjuke soldatar som ikkje er sjukare enn at dei føler seg mykje betre etter å ha fått i seg nokre maismjøltablettar.

POT

Forkortig for den pasifistisk rørsla People Over Thirty. Består av sivilarbeidar-veteranar over tretti som kjempar for nedlegging av alt forsvar. Dei kjempar òg for retten til å røyke

heimedyrka tobakksplanter. Kan òg vere eit sivilt organ som kontrollerer maten og sørger for at det ikkje blir brukt kunstige råvarer/smakstilsettingar, såkalla E-stoff.

Propp, gul, formbar, vaskbar, polyester, universal
Øyrepropp.

Pulk, bly, lags, duk-kledd med bambus-stenger og hoftebelte

Fraktebalje som tilsynelatande liknar sivile pulkar, men som høyrer heime i Sjøforsvaret, som anker.

Purple heart

Æresbevisning som vanlegvis blir tildelt soldatar som dør i strid. Sjå: Alstedt.

Quarterback

Kvartermeister i Sjøforsvaret på permisjonsreise med flyselskapet Braathens därlegaste plassering.

Quarterpounder

Matfantasiar soldatar kan få når det er lenge til dagpengane kjem.

Rittmeister

Kavalerinemning for kapteins grad. Heng att frå den tida då kavaleristar hadde hestar i staden for panservogner. Trur dei er utsende direkte frå Gud og at dei har overnaturlege evner.
/ Anerkjent sigarmerke. Sjå: Gradar.

Salat

Dei farga tøybitane som befal smykkar venstre side av bryst-

kassa med. Jo meir salat, jo høgare grad. Kan også vere det dei kallar kinakålen du får ved sida av burgertallerkenen din i kantina.

SAS

Engelsk elitestyrke. Er også namnet på eit skandinavisk flyssel-skap. NB: Spør aldri ein engelsk elitesoldat korleis det er å vere purser.

Sikte, laser, straum

Infraraud batteridriven sikteinnretning som hjelper soldatar å treffe alt frå fiendtlege soldatar til pissegropa.

Silikon

Kjemisk stoff for impregnering av sko og klede. Sjå: Hansen, Tanya.

Snauskalle

Nedsettande kommentar om korthåra amerikanske soldatar og befal./ Fotballsupporterar med verv i verdikommisjonar. Sjå: VIF.

SO

Ståande ordre, altså ein ordre ein aldri får mens ein kryp langs bakken, ligg eller sit.

Stripping

Underhaldningsdans. Som regel utført av yppige menneske, vanlegvis kvinner i 20-åra, som under dansen frivillig tek av seg kleda for store honorar. Kan også bli utført av menn hos Tolletaten på Gardermoen. Desse betaler som regel honorar.

Syl

Slagord for Hærrens Bygningsteneste, ofte slengt etter ferske soldatar som enno ikkje har funne seg ein jobb som sikrar dei plass i Sør-Norge. Mobbing blir slått hardt ned på ifølgje Forsvaret og «syl» tyder derfor ikkje sylfersk, slik mange trur. Kan òg vere namnet på ein snikkarreiskap.

Tabbekasse

Den kassa med øl du må kjøpe etter at du har skote befalet i foten eller blitt oppdaga mens du bar den oppblåsbare erosiske dokka di til trykkluftpumpa på verkstaden.

Tellekantar

System for teljing av klede sidan ingen i Forsvaret trur du er i stand til å halde styr på eit par gamle, loslitne sokkar. Dei skal derfor ligge godt synleg med kantar slik at du kan telje det kvar gong du opnar skapet.

Telemark Bataljon

Norges svar på green berets. Skal setjast inn ved behov der det måtte vere krig i verda. Dei er som regel alltid klar for innsats, unntatt når det er krig ein stad. Då har dei for få søkarar og for få folk til å stille styrke.

Telt, knappe, einmanns, lerret, grøn, utvidbar

Liten, trekantforma lerretsduk som saman med 50 andre tilsvarande bitar kan bli til eit einmannstelt.

TS

Taps- og skademelding. Har ingen funksjon utover å vere ei innrømming av at ein har mista ein gjenstand, slik at dei kan refse deg for dette påfølgjande fredag og trekke deg

i løn sjølv om du skulle finne han att. Då blir du refs for feilmelding.

Tupp, verne, metall, innsydd, boots

Irriterande metallsak som sit i tuppen av marsjstøvlane dine, med hovudformål å løyse ut metalldetektoren når du har dårlig tid og skal på perm.

Turban, kulört, etnisk, einmanns

Fargerikt muslimsk hovudplagg tillate brukt saman med vanleg uniform.

UD

Utdanningsdirektiv. Manualar der ein på eit mest mogleg vanskeleg språk fortel soldatar og befal korleis dei skal foreta seg noko. Dei skisserer også så strenge krav til sikkerheit at ein i praksis bryt ein regel berre ved å vere til stades./ Utanriksdepartementet./ Dansk befals respons ved spørsmål om perm. (Blir uttalt Ouuddddd) Sjå: UTT.

US

Utleveringssetel. Papir ein må skrive under på når ein tek imot noko i Forsvaret. Får du for eksempel refs, må du etter at han er motteken, stadfeste dette på ein slik setel./ Amerikansk kjenneteikn.

UTT

Forkorting av vendinga utan tap av tid. Kan også vere svaret du får fra befalet når du spør om perm. Sjå: UD.

Verna bedrift

Bedrifta ein sersjant får kjensla av at han arbeider i når

han for 78. gong viser ein soldat fråskiljing og samansetting av AG3 utan at soldaten klarer å gjere det på eiga hand etterpå. / Sauebønder.

VIF

Fotballklubb frå Oslo, vanlegvis i 1. divisjon eller lågare, med rasistiske haldningar overfor agronomar (bønder). Kjend for sine valdelege songar der dei glorifiserer skamslåing av denne yrkesgruppa. Sjå: Snauskalle.

VK

Vaktkommmandør. Denne personen har teke befalsskulen for vaktkommanderiet. Finst i alle militærleirar. Går rundt i heile karrieren med ei halvmåneliknande metallplate på brystkassa og har ei oppgåve: Heise/senke flagget.

Wannabe

Nyleg utdanna offiser som ved hjelp av DDE-plater og gammal BMW trur han liknar Richard Gere.

X-marsj

Ein marsj der ein på best mogleg vis skal fortelje fienden at ein kjem. Det greier ein ved å gjere anslag i bakken med føtene slik at smellet kan høyrast inntil 5 km unna.

Yallamage

Omgrep frå arabiske land der det har ei rekke tydingar, mellom anna få opp farten./ Ein type av akutt omgangssjuke som inneber at mage-/tarmsystemet ditt blir sett under trykk på ca. 50 bar. Får du dette, bør du finne eit toalett fortast råd, for her går det fort.

Yallareiser ©

Reiseklubb for herrar som set pris på skikøyring./ Namnet på selskapet du flyr med dersom du yppar deg på reisekontoret.

Zalo

Syntetisk vaskemiddel ein smør inn hinderløyper med før eit commandoløp.

Zulutid

Koda tidsbeskriving laga med formål å forvirre fiendar. Dessverre blir allierte soldatar meir forvirra enn fienden.

Æ

Usedvanleg därleg samling av melodiar, laga av ein utbrend rockar frå Nord-Trøndelag. Ikkje verd å nemne verken i sivil eller militær forstand.

Øvingsområde

Naturskjønt område som på best mogleg militært vis skal gjerast om til ein potetåker.

Ål

Slangeliknande fisk som blir servert røykt i messa når ein har prominente gjester slik at dei skal sjå kor godt dei norske soldatane har det.

Åling, lag, piggtråd, låg

Aktivitet ein blir utsett for under eit commandoløp, åling under eit piggtrådgjerde. / Eit berusa geværlag på repetisjonsøving.

Årelating

Tømming av kroppsvæske over rekka på båtar i Sjøforsvaret./
Ein som nektar å ro./ Gammal medisinsk behandlings-
metode for alle moglege sjukdommar.

General Kilstad ønskjer å takke:

Oberst Hagrup Haukland, den beste befalingsmann eg har møtt.

Oberstløytnant Jan Swensson i Samlaget for at han trudde på denne boka også.

Oberst Kari Werner Øwsti, kanalsjef i NRK.

Obersløytnant Tormod Kjensjord og Major Einar Bitustøyl i NRK.

Kaptein Roar Halten.

Kaptein Kari Sørbø.

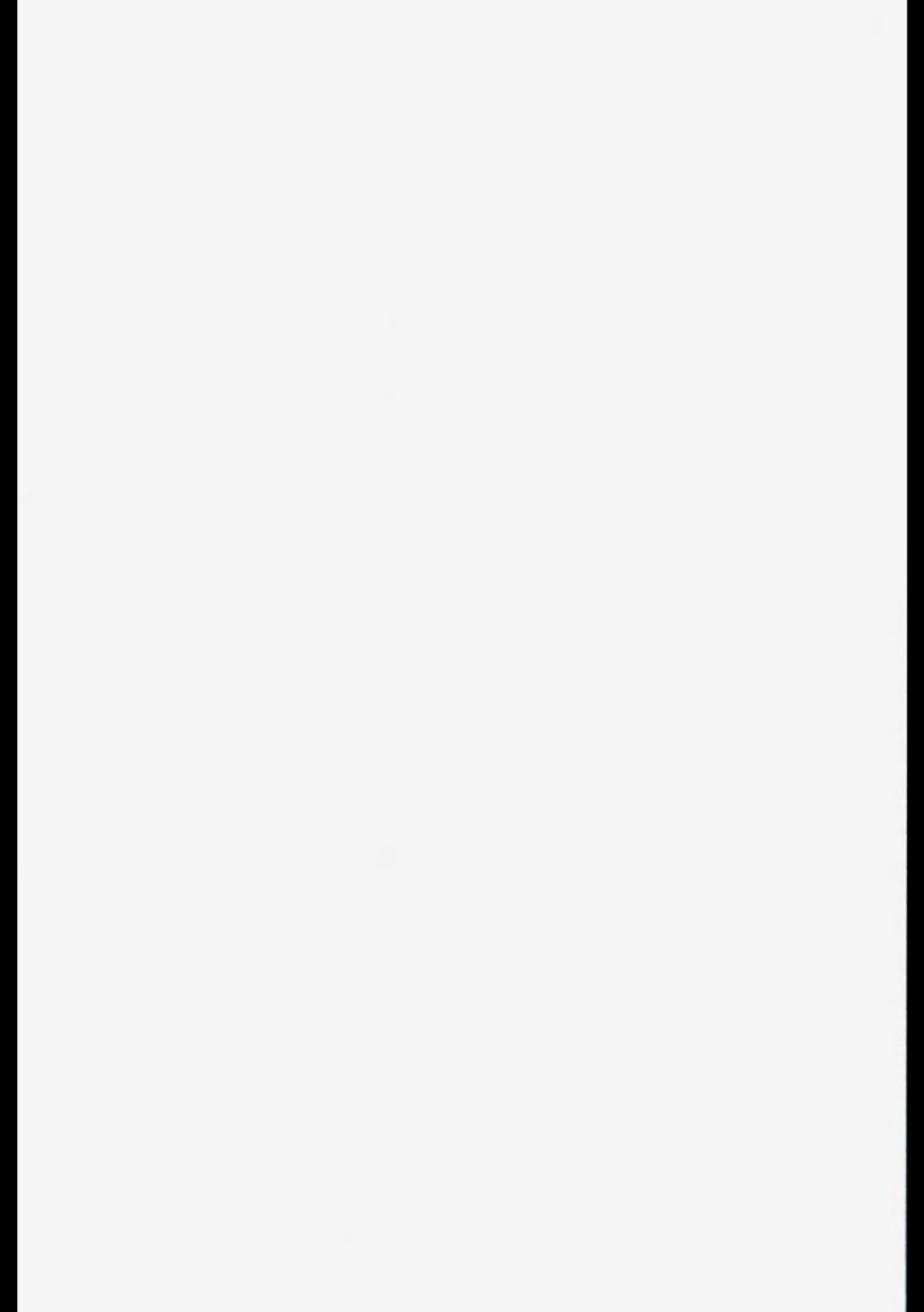
Kaptein Einar Holst Clausen.

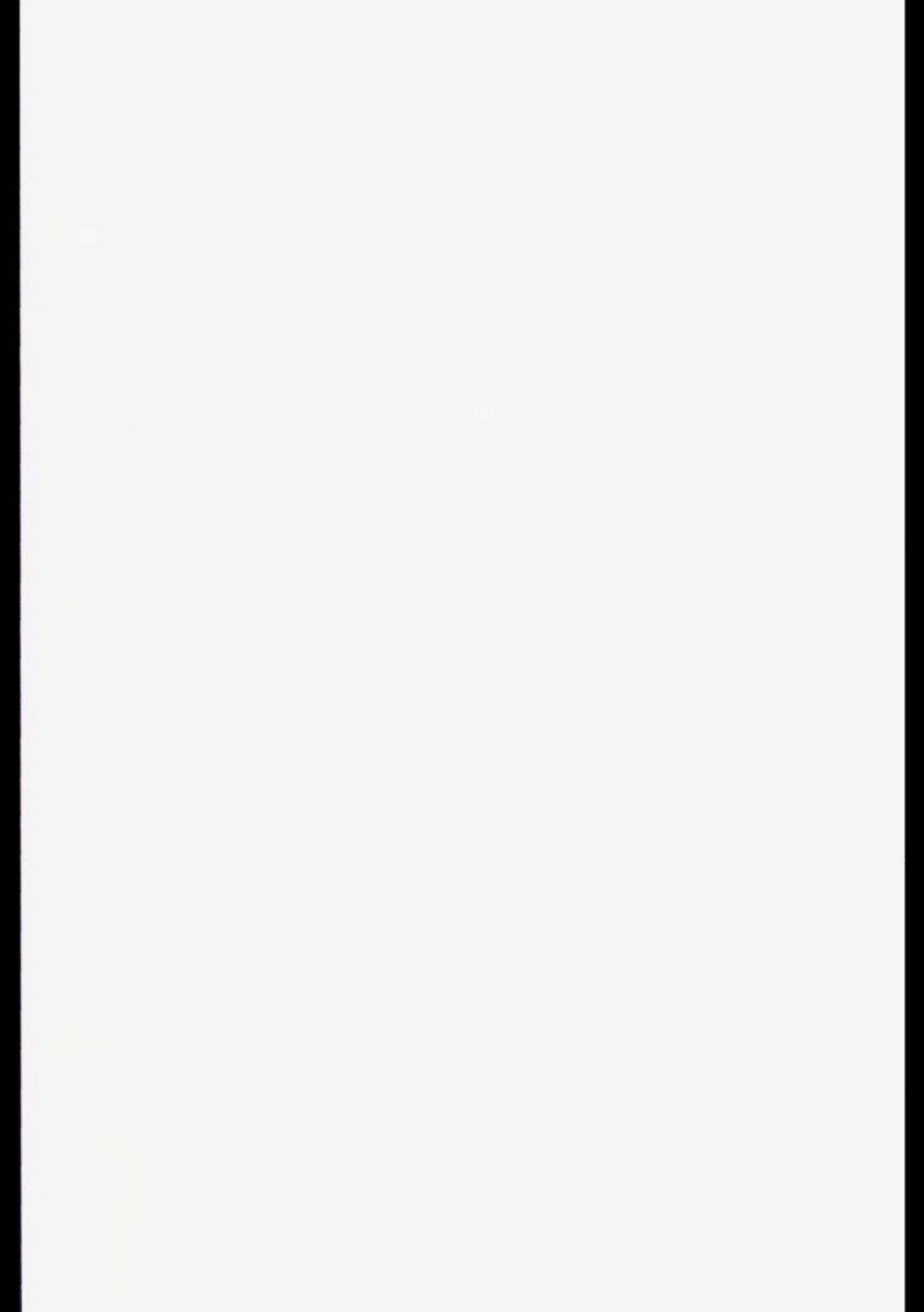
Tormod Ingul, evig meinig.

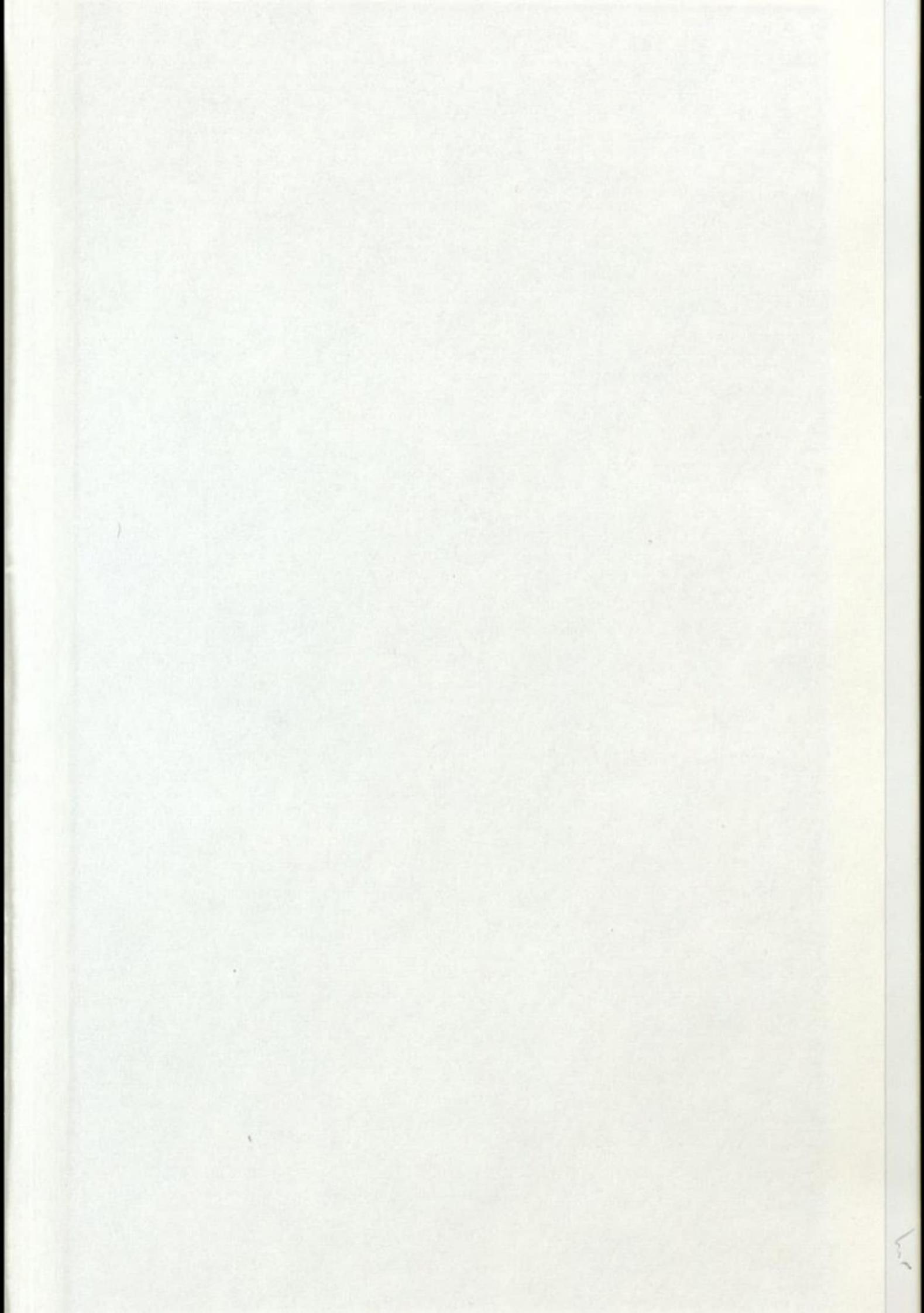
Mine øvrige kjelder i Forsvaret.

Ingeniørregimentet på Hvalsmoen.

Kjærasten min, Hilde, som var med og klekte ut denne bokideen.

Ingen er heilt førebudd på k
bringer med seg, viss ikkje e
offiser. I så fall har dei vore
teneste heile livet.

Depotbiblioteket

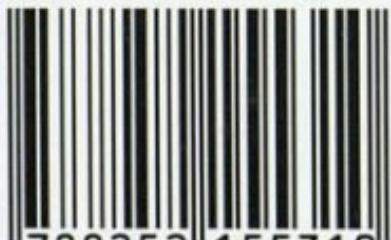
00sd 05 497

Pål Espen M. Kilstad er son av ein maiar, men har likevel tenestegjort som befal både i Norge og utlandet. Med satirisk penn og djup innsikt i militære mistak presenterer han her gradert materiale om gradsystemet, hemmelege kodar, idiotiske øvingar, vanskeleg befal, uhandterleg utstyr og andre påfunn som skal sikre rikets tryggleik.

Denne boka er like nyttig for sivilarbeidarar som soldatar som aldri heilt har skjønt kva dei gjekk igjennom. Men først og fremst er dette ei bok for dei som enno ikkje har avtent verneplikta i Det kongelege norske Forsvaret – der gutar blir menn.

NRK-journalist Pål Espen M. Kilstad er mannen bak superkokken Bjarne Rimi, som fekk lov til å gi ut boka *Bak stabbursfjos og utedass – på bærtur med Loms nest største son* i 1998.

ISBN 82-521-5531-6

9 788252 155310

Det Norske
Samlaget

Pål Espen M. Kilstad **Verneplikts**
HÅNDboka

